

บทที่ 1

การพัฒนาการเงินการคลัง และตลาดทุน

1. ผลการพัฒนาการเงินการคลัง และตลาดทุนที่ผ่านมา

1.1 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 10.5 ต่อปี เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 แม้ในช่วงปลายแผนฯ ระดับเงินเพื่อการขาดดุลการค้า และดุลบัญชีเดินสะพัดได้เพิ่มสูงขึ้นและมีแนวโน้มที่จะสูงต่อไปในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 แต่เสถียรภาพด้านการคลังมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพสูงโดยรัฐบาลเก็บรายได้สูงกว่าเป้าหมายมาก คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2533 เทียบกับร้อยละ 15.1 ในปี 2529 ซึ่งแม้รัฐบาลจะได้เพิ่มการใช้จ่ายขึ้นอย่างมากเพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่มีลักษณะ เป็นปัญหาขอขาด แต่รัฐบาลก็ยังมีการเกินดุลเงินสดมากและมีเงินคงคลังเพิ่มขึ้นถึงระดับกว่า 1.84 แสนล้านบาทในเดือนมิถุนายน 2534 ประกอบกับภาระหนี้เงินกู้ต่างประเทศได้ลดลงตามลำดับ การ ออมของภาครัฐบาลจึงได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.3 ของผลผลิตรวมในประเทศในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 เป็นเฉลี่ยร้อยละ 0.6 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 นอกจากนั้นทุนสำรองเงินตรา ต่างประเทศก็ได้เพิ่มขึ้นในระดับสูงขึ้นไปถึง 17,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อกลางปี 2534 ด้วย อย่างไรก็ตามภาคครัวเรือนยังคงมีการออมที่คงตัวอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่ารัฐบาลจะได้ดำเนินมาตรการ ด้านภาษีเพื่อกระตุ้นการออมแล้วหลายประการ

1.2 ด้านการเงิน ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ได้มีการปรับโครงสร้างให้มีความยืดหยุ่นและ มั่นคงมากขึ้น โดยยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีอายุเกิน 1 ปี ปรับเพดานอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงิน การรับพันธบัตร 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและ ผ่อนคลายปฏิวรรตเงินตรา เป็นต้น ซึ่งช่วยให้ระบบการเงินก้าวหน้าทันต่อการขยายตัวของระบบ เศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการเงินของโลก รวมทั้งเปิดโอกาสให้ไทยก้าวสู่ ความเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค

1.3 ด้านการตลาดทุน ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 เป็นช่วงที่ตลาดทุนได้พัฒนาก้าวหน้าไป อย่างมาก ในการเป็นแหล่งสำคัญเพื่อระดมทุนระยะยาวของภาคธุรกิจต่าง ๆ โดยมีมูลค่าหลักทรัพย์ จดทะเบียนและรับอนุญาตตามราคาตลาดในปี 2533 สูงถึง 6.1 แสนล้านบาทหรือร้อยละ 29.5 ของ ผลผลิตรวมในประเทศ อย่างไรก็ตามการลงทุนในตลาดหุ้นไทยยังมีลักษณะเป็นการเก็งกำไรสูง และ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซียขึ้นในปลายปี 2533 การซื้อขายในตลาดได้ซบเซาลง และ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ได้ปรับ

1.4 ภาวะเงินเฟ้อในช่วงปลายแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ได้เพิ่มสูงขึ้น โดยสูงถึงร้อยละ 6.0 ในปี 2534 เนื่องจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้นและกำลังซื้อของประชาชนที่เพิ่มขึ้นตามความก้าวหน้าทาง

เศรษฐกิจและมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็งกำไรที่ดินและหุ้น และในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ถึงแม้ว่าธุรกิจที่ดินจะซบเซาลงจากผลกระทบของสงครามอ่าวเปอร์เซียแต่ราคาที่ดินก็มีแนวโน้มที่จะฟื้นตัวขึ้นในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันกับต่างประเทศ

2. เป้าหมายการพัฒนาการเงินการคลังและตลาดทุน

2.1 เพิ่มระดับการออมเบื้องต้นของประเทศจากร้อยละ 28 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2534 เป็นเฉลี่ยร้อยละ 32 ในปี 2539 โดยเพิ่มการออมของภาคครัวเรือนจากร้อยละ 10.0 ของผลรวมภายในประเทศเป็นร้อยละ 14.0 ในช่วงเวลาเดียวกันทั้งนี้เพื่อลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดลงเหลือร้อยละ 2.5 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2539

2.2 ปรับโครงสร้างระบบการเงินการคลัง และตลาดทุนให้สนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

2.3 ให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค และมีตลาดหุ้นที่เป็นสากลมากขึ้น

3. แนวนโยบายและมาตรการด้านการเงินการคลังและพัฒนาตลาดทุน

3.1 การระดมเงินออมในประเทศ

3.1.1 การปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีเพื่อส่งเสริมการออม

(1) พิจารณาจัดเก็บภาษีเงินได้จากตราสารการเงินทุกประเภทในอัตราเดียวกัน และในระดับที่เหมาะสม และขจัดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บภาษีการค้ำประเภทสถาบันการเงิน

(2) พิจารณายกเว้นภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีวัตถุประสงค์การออมเพื่อการศึกษาบุตร เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยเพื่อความมั่นคงในชีวิต และการออมระยะยาวอื่นๆ หรือให้สามารถนำเงินออมดังกล่าวไปลดหย่อนภาษีรายได้บุคคลธรรมดา

3.1.2 การพัฒนาเครื่องมือและช่องทางการออมระยะยาว

(1) พัฒนาตราสารแห่งหนึ่งภาคเอกชนในรูปแบบต่างๆ ให้กว้างขวางโดยในตลาดแรกจะขจัดอุปสรรคด้านภาษีและกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ เช่น ระบบภาษีการค้าและอากรแสตมป์ที่จัดเก็บจากตราสารการเงิน เป็นต้น และพัฒนาบริการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายตราสารการเงินให้สะดวกรวดเร็ว รวมทั้งกำหนดบทบาทของสถาบันที่จะทำหน้าที่เป็นผู้แทนจำหน่ายและผู้สร้างตลาดในตลาดรองด้วย

(2) ส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการแปลงสภาพหรือแปลงสิทธิในทรัพย์สินให้เป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ โดยพิจารณาจัดตั้งสถาบันพิเศษเพื่อสนับสนุนการออกตราสารในรูปแบบดังกล่าว โดยนำลักษณะบางประการของกฎหมายทรัสต์มาใช้เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน

(3) ให้สถาบันการเงินเอกชนเข้ามาร่วมจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาลออกใหม่ และกำหนดผลตอบแทนของพันธบัตรออกใหม่ให้เป็นที่ยอมรับของตลาด โดยมีน้อยรุ่นและให้มีปริมาณมากเพียงพอที่จะจูงใจให้มีการพัฒนาตลาดรอง รวมทั้งยกเลิกกฎเกณฑ์การถือหลักทรัพย์ภาครัฐบาลที่บังคับตายตัว ส่งเสริมการซื้อขายพันธบัตรรัฐบาลให้มีความคล่องตัว และพิจารณายกเลิกการรับซื้อคืนพันธบัตรและการไถ่ถอนครบกำหนด

(4) ส่งเสริมให้ส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจจัดหาเงินทุนโดยการออกพันธบัตรสำหรับโครงการลงทุนต่างๆ โดยดำเนินการพัฒนาตลาดแรกและตลาดรองของพันธบัตรดังกล่าวในลักษณะเดียวกับพันธบัตรรัฐบาล

(5) สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำนาญ การประกันชีวิต การออมในลักษณะผูกพัน และการจัดตั้งกองทุนรวมในรูปแบบใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปมีทัศนคติในการออมเพิ่มขึ้น

(6) จัดตั้งและพัฒนาสถาบันที่จะให้บริการพื้นฐานที่จำเป็นแก่สถาบันการเงินที่จะทำธุรกิจด้านตราสารการเงินทั้งในตลาดแรกและตลาดรอง รวมถึงการพิจารณาจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ศึกษาและดูแลระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย และการขยายบทบาทของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในการทำการยืดอกยืมสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและรับซื้อกลุ่มสินเชื่อจำนองของสถาบันการเงิน

3.2 การปรับปรุงโครงสร้างและประสิทธิภาพของระบบการเงินการคลังและตลาดทุน ให้สนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเพิ่มความคล่องตัวและลดต้นทุนทางการเงินของธุรกิจลงตามแนวทางและมาตรการ ดังนี้

3.2.1 ผ่อนคลายข้อจำกัดทางการเงิน

(1) ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ อัตราดอกเบี้ยหลักทรัพย์รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยอื่นๆ ให้สามารถเคลื่อนไหวขึ้นลงเสรีมากขึ้น ตามภาวะตลาดและความเหมาะสมของสภาวะเศรษฐกิจการเงินในประเทศและต่างประเทศ

(2) ผ่อนคลายด้านปริวรรตเงินตราและพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศ ตามความเหมาะสมทางเศรษฐกิจการเงินในประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

3.2.2 พัฒนาสถาบันการเงินและตลาดทุน และเพิ่มระดับการแข่งขันในระบบการเงิน

(1) กำหนดนโยบายให้สถาบันการเงินสามารถเปิดสาขาได้คล่องตัวขึ้น รวมทั้งปรับนโยบายการอนุญาตเปิดสถาบันการเงินรายใหม่ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจการเงินหรือข้อตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศ และขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจการเงินและการให้บริการทางการเงินใหม่ๆ ของสถาบันการเงินในประเทศ โดยพิจารณาให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และให้บริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปริวรรตเงินตรา รวมทั้งพิจารณาให้สถาบันการเงินเป็นผู้บริหารกองทุนต่างๆ ได้มากขึ้น

(2) เร่งรัดให้มีการบริการทางการเงินใหม่ๆ เช่น การจัดตั้งธนาคารเพื่อนำเข้าและส่งออก ระบบประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก ฯลฯ โดยปรับปรุงกฎหมายและระบบภาษีให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการดังกล่าวการพัฒนาสินเชื่อระยะยาว เช่น สินเชื่อเพื่อการลงทุนของอุตสาหกรรม สินเชื่อเพื่อการเคหะ ฯลฯ และสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจลิสซิ่ง โดยพิจารณาประเภทของนิติบุคคลที่จะได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงระบบสินเชื่อเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ให้เพียงพอและรูปแบบที่เหมาะสมมากขึ้น เช่น การจัดตั้งสถาบันสินเชื่อเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

(3) พิจารณาการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินถือหุ้นในบริษัทอื่นได้มากขึ้นโดยถือหุ้นได้ไม่จำกัดในธุรกิจด้านการเงินส่วนธุรกิจอื่นให้จำกัดการถือหุ้นตามความเหมาะสม

(4) ปรับปรุงระบบการรับช่วงซื้อตัวเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยโดยสนับสนุนให้แยกเป็นอิสระจากธนาคารแห่งประเทศไทย และพัฒนาสถาบันการเงินการพัฒนาระยะเฉพาะด้านที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เงินทุนกระจายไปสู่ภาคเศรษฐกิจเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) พิจารณาจำหน่ายหุ้นบริษัทต่างๆ ที่กระทรวงการคลังถือไว้ซึ่งมีลักษณะเป็นการลงทุนที่กระจัดกระจาย มาจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับโครงการที่เหมาะสม

- (6) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งตลาดซื้อขายหลักทรัพย์นอกตลาดหลักทรัพย์
- (7) พิจารณาจัดลำดับความสำคัญหลักทรัพย์ที่จะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ให้สอดคล้องกับสาขาเศรษฐกิจสำคัญและนโยบายการพัฒนาประเทศ
- (8) ศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ล่วงหน้า ตลอดจนมาตรการในการกำกับดูแลมิให้เกิดความผันผวนในตลาดทุน
- (9) พิจารณาปรับโครงสร้างพื้นฐานการบริหารงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อความมั่นคงของตลาดทุนโดยให้แยกอำนาจหน้าที่ในการกำกับควบคุมธุรกิจหลักทรัพย์ออกเป็นหน่วยงานอิสระ รวมทั้งสนับสนุนให้มีหน่วยงานวิจัยตลาดทุนและสถาบันจัดลำดับความน่าเชื่อถือของตราสารการเงินต่างๆ

3.3 การปรับโครงสร้างภาษีเพื่อลดความบิดเบือนและสนับสนุนให้เกิดการแข่งขัน

3.3.1 เร่งรัดการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาบังคับใช้แทนภาษีการค้าโดยครอบคลุมการผลิต การบริการ การค้าส่งและการค้าปลีก และมีอัตราภาษีเดียว ตลอดจนปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตให้ทำหน้าที่จำกัดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยและที่มีผลกระทบต่อสังคม ทั้งนี้โดยให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างภาษีการค้าระหว่างประเทศ

3.3.2 ปรับปรุงภาษีการค้าประเภทสถาบันการเงิน ซึ่งไม่รวมไม่อยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้มีความเป็นกลางและไม่ซ้ำซ้อน เพื่อให้บริการทางการเงินมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3.3 ปรับโครงสร้างอัตราอากรขาเข้าสินค้าประเภทสินค้าประเภทต่างๆ โดยลดอัตราอากรขาเข้าลงและให้เหลือน้อยอัตรา รวมถึงการลดความแตกต่างในอัตราอากรเงินมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3.4 พิจารณาการใช้ระบบการประเมินราคาของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าระหว่างประเทศ

3.3.5 ปรับปรุงหลักเกณฑ์การหักค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลให้จูงใจเอกชนในการลงทุนทำการวิจัยและพัฒนามากขึ้น และให้จูงใจต่อการพัฒนาธุรกิจเวนเจอร์แคปิตอล โดยให้สามารถหักผลขาดทุนจากการร่วมลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงจากรายได้ในการดำเนินงานอื่นได้

3.3.6 ปรับปรุงการให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรในการส่งเสริมการลงทุนให้เป็นการทั่วไปมากขึ้น โดยอาจให้สิทธิพิเศษเฉพาะเพื่อสนับสนุนการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาค และการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักเท่านั้น

3.4 การลดการเก็งกำไรที่ดิน

เพื่อลดผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการและอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของรายได้และกำลังซื้อของประชาชนได้มาจากราคาที่ดินที่สูงขึ้น ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมบริโภคที่มีผลต่อเงินเฟ้อ

3.4.1 ปรับปรุงการจัดเก็บภาษีจากส่วนเกินทุนของที่ดินหรือภาษีแคปปิตอลเกน

3.4.2 พิจารณาระบบภาษีทรัพย์สินมาใช้แทนภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยใช้มูลค่าทรัพย์สินเป็นฐานภาษีรวมทั้งกำหนดอัตราภาษีสำหรับที่ดินว่างเปล่าหรือที่ดินที่มีได้ใช้ประโยชน์ตามควรแก่สภาพให้สูงกว่าที่ดินที่ใช้ประโยชน์ เพื่อเพิ่มภาระภาษีสำหรับการถือครองที่ดินเพื่อการเก็งกำไร

3.4.3 ปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยยกเลิกหรือลดอัตราค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมินในการคำนวณภาษีเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ ที่เกิดจากการซื้อขายที่ดินที่มีลักษณะเป็นการถือครองระยะสั้นและเพื่อเก็งกำไร

3.5 การพัฒนาให้ตลาดทุนและตลาดเงินเริ่มเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินและเป็นตลาดหุ้นสากล

3.5.1 พัฒนาและสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค

(1) สนับสนุนให้เงินบาทมีบทบาทในระบบการค้าและการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสนับสนุนให้สถาบันการเงินไทยมีบทบาทมากขึ้นในประเทศเหล่านั้น

(2) พัฒนาระบบการกักตุนและให้กู้ยืมระหว่างประเทศให้กว้างขวาง มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานสากล

(3) พัฒนาตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า เพื่อรองรับธุรกรรมด้านเงินตราต่างประเทศที่จะเพิ่มขึ้น

3.5.2 การพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ไทยให้เป็นตลาดหุ้นสากล

(1) ระยะแรก สนับสนุนให้นักลงทุนชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนในตลาดหุ้นไทยทั้งในลักษณะกองทุนและบุคคล โดยเน้นกระจายนักลงทุนไปทั่วโลก สนับสนุนการเข้ามาตั้ง

สำนักงานผู้แทนในไทยของบริษัทหลักทรัพย์ต่างประเทศ และความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดำเนินงานในธุรกิจหลักทรัพย์ที่เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งพิจารณาให้บริษัทไทยออกหลักทรัพย์จำหน่ายในตลาดหุ้นต่างประเทศ

(2) ในระยะต่อไป อำนวยความสะดวกให้บริษัทหลักทรัพย์ไทยไปตั้งสำนักงานผู้แทนในต่างประเทศ และอนุญาตให้นักลงทุนไทยนำเงินไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในด้านที่จะสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ พิจารณาให้บริษัทต่างประเทศเข้ามาออกหลักทรัพย์จำหน่ายในตลาดหุ้นไทย รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อระดมเงินทุนในประเทศแล้วไปลงทุนในตลาดหุ้นต่างประเทศ

(3) ในระยะยาว พิจารณาให้มีการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ระหว่างประเทศที่เสรี

บทที่ 2

การพัฒนาการเกษตร

1. ผลการพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมา

1.1 การผลิตภาคเกษตรกรรมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ขยายตัวในระดับเฉลี่ยร้อยละ 3.4 ต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นระดับที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรกรรมของโลก ซึ่งขยายตัวในระดับร้อยละ 1.5 เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรหลักในตลาดโลกเริ่มอ่อนตัวตั้งแต่นั้นปี 2532 เป็นต้นมา และสภาพดินฟ้าอากาศที่ประสบกับภาวะฝนแล้งติดต่อกันในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและบริการได้ขยายตัวในระดับที่สูงมาก ดังนั้นจึงมีผลทำให้สัดส่วนการผลิตของภาคเกษตรกรรมและบริการได้ขยายตัวในระดับที่สูงมาก ดังนั้นจึงมีผลทำให้สัดส่วนการผลิตของภาคเกษตรกรรมต่อผลผลิตรวมลดลงตามลำดับลงเหลือเพียงร้อยละ 11.5 ในปี 2534 อย่างไรก็ตามภาคเกษตรกรรมยังมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ในแง่ของการเป็นฐานรองรับการจ้างงานถึงร้อยละ 64 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ

1.2 การพัฒนาที่ผ่านมาได้มีผลทำให้โครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรมมีการกระจายตัวที่ดีขึ้น จากสินค้าเกษตรดั้งเดิมไปสู่สินค้าที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น พืชไร่ที่มีราคาสูง ประมงและปศุสัตว์แผนใหม่ เนื่องจากมีการนำเอาการจัดการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่ ตลอดจนมีการนำเอาระบบการจัดการของการผลิตให้เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรในลักษณะครบวงจรมากขึ้น

1.3 แม้ว่าการผลิตภาคเกษตรกรรมมีการกระจายชนิดของสินค้ามากกว่า 400 ชนิดแต่ก็ยังมีขนาดเล็กจึงยังไม่สนับสนุนการส่งออกเท่าที่ควร การส่งออกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีเพียงสินค้าเกษตรหลักดั้งเดิม ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา และข้าวโพด ในขณะที่การส่งออกพืชไร่อื่นๆ ผักและผลไม้ยังคงมีมูลค่าต่ำ ดังนั้นสัดส่วนการส่งออกสินค้าเกษตรลดลงอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 41 ในปี 2529 เหลือประมาณร้อยละ 23 ของการส่งออกรวมของประเทศ ในปี 2533 แต่อย่างไรก็ตามโอกาสการพัฒนาการเกษตรโดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง จะสามารถช่วยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยส่วนรวมในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2. เป้าหมายการพัฒนาการเกษตร

การที่เศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศจะสามารถขยายตัวโดยต่อเนื่องในระดับร้อยละ 8.2 ต่อปีนั้น ภาคเกษตรกรรมจะต้องขยายตัวให้ได้ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 3.4 โดยจำเป็นต้องมีเงื่อนไขที่ภาคเกษตรกรรมจะต้องปรับโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการพัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร รวมทั้งยกระดับการใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้นด้วย

3. แนวทางการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตรเพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตดังนี้

3.1 การคุ้มครองเขตการเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นฐานการผลิตทางการเกษตร และรักษาทรัพยากรไว้สำหรับอนาคตโดยจะเน้น

3.1.1 การคุ้มครองเขตเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษ โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรที่รัฐบาลได้ลงทุนระบบชลประทานและบริการขั้นพื้นฐานไปแล้วเป็นจำนวนมากให้สามารถทำการเกษตรต่อไปตามศักยภาพของพื้นที่ เพื่อป้องกันการรุกรานและการเก็งกำไรนาที่ดินไปใช้ในกิจการอื่นๆ โดยมีมาตรการดังนี้

(1) พิจารณาเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้ากับผู้ถือครองที่ดินในเขตการเกษตรไว้ โดยมีได้ใช้ประโยชน์หรือนำไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่น ตลอดจนพิจารณาระบบการเก็บภาษีจากผู้ที่ได้ประโยชน์จากราคาทรัพย์สินที่สูงขึ้น เนื่องจากอยู่ใกล้โครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่รัฐพัฒนาขึ้นเพื่อกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้เท่าเทียมกัน

(2) ศึกษาความเป็นไปได้ในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวข้องให้มีผลในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน เพื่อสงวนพื้นที่ดังกล่าวมิให้เปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมอื่น

3.1.2 สนับสนุนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการเกษตรด้วยกันและผู้ประกอบอาชีพอื่น เช่น ชาวนากับผู้เลี้ยงกุ้ง และชาวนากับผู้ทำนาเกลือ เป็นต้น โดยใช้มาตรการจูงใจต่างๆ เช่นการให้สินเชื่อโดยมีเงื่อนไขผ่อนปรน

3.1.3 วางแผนการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินนั้นอย่างชัดเจน โดยสนับสนุนให้มีกฎหมายรองรับเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดิน

3.1.4 ดำเนินการให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากน้ำเพื่อชลประทานมีจำกัดและนับวันจะขาดแคลนมากขึ้นโดยอาศัยมาตรการดังนี้

(1) พิจารณาจัดเก็บค่าใช้น้ำจากการชลประทานในภาคเกษตรกรรมตามปริมาณการใช้ เพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและเป็นธรรมกับเกษตรกร

(2) ทบทวนอัตราค่าใช้น้ำจากการชลประทานที่เก็บจากภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรให้เหมาะสม โดยในภาคเกษตรกรรมควรถือเกณฑ์การคำนวณค่าใช้น้ำจากการชลประทานเฉพาะค่าบำรุงรักษาระบบส่งน้ำเท่านั้น

(3) จัดให้มีระบบการบริหารการใช้น้ำตั้งแต่ระบบคลองส่งน้ำสายใหญ่จนถึงระดับไร่นา สนับสนุนบทบาทของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการส่งน้ำและการบำรุงรักษาระบบส่งน้ำในไร่นา ตลอดจนให้ความรู้และวิทยากรแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรในเรื่องการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 สนับสนุนการวิจัย พัฒนา และถ่ายทอดวิทยาการเพื่อการเกษตร ตลอดจนจัดหำปัจจัยการผลิตที่จำเป็น โดยกำหนดบทบาทของรัฐและเอกชนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงานวิจัยและส่งเสริมฝึกอบรมให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติ เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น และให้เกษตรกรมีปัจจัยการผลิตใช้อย่างเพียงพอและทั่วถึงเช่นเดียวกับการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ตามแนวทางและมาตรการดังนี้

3.2.1 สนับสนุนภาคเอกชนโดยมีรัฐเป็นแกนนำในการวิจัย พัฒนา และส่งเสริมการใช้พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกร โดยมีมาตรการดังนี้

(1) เผยแพร่ความรู้ให้เกษตรกรทราบถึงคุณสมบัติต่างๆ ทั้งข้อดีและข้อเสียของเมล็ดพันธุ์ลูกผสม พันธุ์โคเนื้อและโคนม เพื่อให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจเลือกใช้ได้เหมาะสมแก่กรณี และสอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

(2) ให้ความรู้แก่ภาคเอกชนและเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ สนับสนุนการส่งออกเมล็ดพันธุ์เพื่อการค้า และพิจารณาให้การคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาพันธุ์พืชที่ภาคเอกชนผลิตได้ ตรวจสอบและรับรองคุณภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ตรงตามข้อกำหนดของกฎหมาย

(3) เร่งรัดงานวิจัยทั้งด้านพันธุ์พืชและวิทยาการหลังเก็บเกี่ยว โดยมุ่งลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและการผลิตสินค้าใหม่ๆ เพื่อกระจายการผลิตในไร่นาและเป็นนวัตกรรมป้อนโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งการพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ในการขยายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เช่น การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การฝากตัวอ่อน ให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สนับสนุนการวิจัยและผลิตพันธุ์สัตว์น้ำใหม่ๆ ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและภาคเอกชนนำไปขยายการผลิตอย่างแพร่หลาย

(4) สนับสนุนการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและการจัดการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติและชายฝั่งแก่ผู้ประกอบการด้านการประมง

3.2.2 สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีอย่างคุ้มค่าและมีปุ๋ยเคมีที่มีคุณภาพใช้ทันกับความต้องการ โดยมีมาตรการดังนี้

(1) แนะนำและถ่ายทอดความรู้ในการใช้ปุ๋ยเคมีให้ถูกวิธีและเหมาะสมกับสภาพดินในแต่ละท้องถิ่นและชนิดของพืชที่ปลูกโดยเน้นถึงประสิทธิภาพ ต้นทุนและผลตอบแทนเพื่อให้เกษตรกรเลือกใช้ รวมทั้งรณรงค์ให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีด้วย เพื่อรักษาเนื้อดินและลดต้นทุนการผลิต

(2) ปรับโครงสร้างการค้าและการตลาดปุ๋ยเคมีในประเทศให้มีการแข่งขันโดยเสรีมากขึ้น และทบทวนความเหมาะสมการผลิตปุ๋ยเคมีในประเทศไทย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรเป็นหลัก และอาจถือได้ว่าเป็นการให้บริการพื้นฐานทางการเกษตรประเภทหนึ่งก็ได้

3.2.3 สนับสนุนการใช้สารเคมีที่ถูกวิธีและลดการใช้สารเคมีในอนาคต เพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคสินค้าเกษตรและตัวเกษตรกรเองโดยมีมาตรการดังนี้

(1) รณรงค์ให้เกษตรกรดำเนินการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ด้วยการติดตามสถานการณ์และควบคุมศัตรูพืชด้วยวิธีธรรมชาติอย่างแพร่หลายเพื่อลดการใช้สารเคมีและให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญ และมีความรู้ในการป้องกันศัตรูพืชตั้งแต่ก่อนลงมือปลูกพืช ป้องกันการเกิดโรคและการแพร่ระบาดของโรคสัตว์แทนการมุ่งเน้นการรักษาโรคเมื่อสัตว์ป่วย

(2) รณรงค์ให้เกษตรกรผู้ปลูกพืช ผู้เลี้ยงปศุสัตว์และสัตว์น้ำ ผู้นำเข้าหรือผู้จำหน่ายสารเคมีทางการเกษตร มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีต่างๆ ที่ถูกต้อง และอันตรายที่เกิดจากการใช้สารเคมีและเวชภัณฑ์ไม่ถูกวิธี ตลอดจนการนำพืชและจุลินทรีย์มาป้องกันและปราบศัตรูพืชและสัตว์ ควบคู่ไปกับการใช้สารเคมีให้ถึงมือเกษตรกรด้วยสื่อต่างๆ ทั้งด้านสิ่งพิมพ์ วิทยุ ทีวีทัศน์ และโทรทัศน์

(3) ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพิจารณาออกกฎหมายควบคุมยาสัตว์เป็นการเฉพาะ ให้สามารถดูแลธุรกิจยาสัตว์ เวชภัณฑ์และสารเคมีต่างๆ อย่างทั่วถึงตั้งแต่การผลิตจนถึงการใช้เพื่อให้มีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และงดเว้นการใช้ยาหรือสารเคมีต้องห้าม ตลอดจนให้มีการระบุชื่อสามัญของสารเคมีโดยชัดเจนเพื่อป้องกันการเอาเปรียบเกษตรกรโดยอาศัยชื่อเสียงของตราสินค้าและการโฆษณา

(4) เร่งรัดงานวิจัยถึงแนวโน้มทางการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การนำเอาพืชสารสกัดจากพืช และจุลินทรีย์มาใช้ทดแทนสารเคมีเพื่อนำออกเผยแพร่ให้เกษตรกรนำไปใช้และภาคเอกชนนำไปขยายการผลิตเป็นอุตสาหกรรมต่อไป

(5) กำหนดมาตรฐานระดับสารตกค้างในเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชนในการศึกษาวิจัยกำหนดขนาดที่ใช้ ระยะเวลาหยุดยา และสารตกค้างจากยาที่ยอมให้พบได้ในอาหาร

3.2.4 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้เครื่องจักรกลเกษตรภายในประเทศโดยมีมาตรการดังนี้

- (1) ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรกลเกษตรให้เหมาะสมกับเพศของเกษตรกร สภาพพื้นที่และชนิดของพืชผลทั้งด้านการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การพัฒนาและรักษาคุณภาพของผลผลิต การบรรจุหีบห่อและเครื่องจักรกลในโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรกร ตลอดจนการประดิษฐ์เครื่องทุ่นแรงในระดับไร่นา
- (2) กำหนดมาตรฐานคุณภาพของเครื่องจักรกลเกษตร รวมทั้งให้บริการด้านการตรวจสอบและออกไปรับรองคุณภาพ
- (3) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และเกษตรกรให้มีความรู้ในการเลือกใช้ การบำรุงรักษา และซ่อมแซมเครื่องจักรกลเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- (4) สนับสนุนสินเชื่อระยะยาวแก่ผู้ผลิตเครื่องจักรกลเกษตรรายย่อยและเกษตรกรในการจัดซื้อเครื่องจักรกลเกษตรที่เหมาะสมและจำเป็น ตลอดจนสนับสนุนธุรกิจการให้บริการเครื่องจักรกลเกษตรโดยแพร่หลาย

3.2.5 ขยายบทบาทสินเชื่อการเกษตรและส่งเสริมการดำเนินธุรกิจแบบตลาดข้อตกลง โดยมีมาตรการดังนี้

- (1) เพิ่มเงินทุนให้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้เพียงพอในการปล่อยสินเชื่อทั้งระยะสั้นและระยะยาวแก่เกษตรกร เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตและการทำกิจกรรมนอกภาคเกษตรโดยเฉพาะแก่เกษตรกรรายย่อย
- (2) สนับสนุนให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้สามารถขยายบทบาทการดำเนินงานสินเชื่อให้ครอบคลุมถึงกิจกรรมนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกรรายย่อยได้กว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น
- (3) ศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการจัดตั้งกองทุนประกันสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อลดความเสี่ยงและจูงใจให้สถาบันการเงินเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย ให้ได้รับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงิน และเพิ่มสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาวให้มากขึ้น
- (4) สนับสนุนให้ธุรกิจการเกษตร โดยรัฐเป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับนักธุรกิจการเกษตร ให้มีโอกาสทำธุรกิจการเกษตร ให้มีโอกาสทำธุรกิจแบบตลาดข้อตกลง และร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมการเกษตรทั้งด้านการขยายธุรกิจและประเภทสินค้าให้มากขึ้น

(10) ดูแลสัญญาข้อตกลงระหว่างสถาบันเกษตรกรและนักธุรกิจให้มีความรัดกุมและเกิดความเป็นธรรมทุกฝ่าย

3.3 ปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด ด้วยการปรับระบบการเพาะปลูกและระบบไโรนาเป็นแบบผสมผสานให้สาขาประมง ปศุสัตว์ และป่าเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการเกษตรมากขึ้น โดยมีมาตรการดังนี้

3.3.1 ปรับระบบส่งเสริมการเกษตรของทางราชการจากเดิมที่เน้นการส่งออกรายสินค้า ไปสู่การสนับสนุนและแนะนำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตในไโรนาได้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยรัฐให้บริการดูแลสนับสนุนด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรตามควรแก่กรณี

3.3.2 สนับสนุนภาคเอกชน สถาบันเกษตรกรและเกษตรกรในการเพาะปลูกสร้างสวนป่า โดย

(1) เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติสวนป่า เพื่อให้ผู้ลงทุนปลูกสร้างสวนป่ามีความมั่นใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนของตนเองในการตัดไม้สักและไม้ยางที่ปลูกในพื้นที่ของตนเอง ตลอดจนได้รับยกเว้นค่าภาคหลวง และไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายบางประการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484

(2) สนับสนุนให้มีการปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจของภาคเอกชนที่มีอุตสาหกรรมรองรับครบวงจรกับสถาบันเกษตรกรในรูปสวนป่าชุมชนหรือเพื่อการค้า พร้อมทั้งกำหนดเขตปลูกสร้างสวนป่าทั้งสองประเภทให้ชัดเจน ตลอดจนปรับปรุงวิธีอนุญาตให้เป็นธรรมและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.4 สนับสนุนพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าแทนการส่งออกในรูปวัตถุดิบและทดแทนการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ โดยมีมาตรการดังนี้

3.4.1 กำหนดมาตรการการเกี่ยวกับการนำเข้าวัตถุดิบให้ชัดเจนและมีเสถียรภาพเพื่อให้อุตสาหกรรมแปรรูปพัฒนาและขยายตัวไปได้

3.4.2 เพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการแสวงหาและถ่ายทอดวิทยาการด้านพันธุกรรม การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ การพัฒนามาตรฐานสินค้าและการบรรจุหีบห่อ

3.4.3 สนับสนุนการดำเนินธุรกิจการเกษตรแผนใหม่ในการผลิตสินค้าเกษตรใหม่ๆ ที่มีสู่ทางการตลาดดีทั้งเพื่อการส่งออก การแปรรูปและการทดแทนการนำเข้า

3.5 ปรับปรุงการบริหารพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้การลงทุนของรัฐในการพัฒนาการเกษตรถึงมือเกษตรกร และแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยมีมาตรการดังนี้

3.5.1 ให้มีการจัดทำแผนปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรระดับจังหวัดที่มีแผนงานและโครงการสนองต่อการแก้ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ในลักษณะการทำงานแบบผสมผสานของหน่วยงานต่างๆ และเป็นเครื่องมือที่จะรองรับระบบบริหารของรัฐบาลในการกระจายอำนาจและงบประมาณให้แก่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น

3.5.2 ปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถของระบบสหเทศ ทั้งการจัดเก็บการเผยแพร่ การบริหารข่าวสารการเกษตร และวิทยาการที่ทันสมัย โดยกำหนดขอบข่ายและหน่วยงานรองรับอย่างชัดเจนทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่

3.5.3 ฝึกอบรมด้านบริหารและจัดการ ตั้งแต่การผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้าการตลาด และการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรผู้นำกลุ่มเกษตรกร และผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรรวมทั้งจัดทำข้อมูลข่าวสารการตลาดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะสินค้าเกษตรแต่ละชนิดที่ตลาดต้องการ เพื่อแจกจ่ายให้แก่สถาบันเกษตรกรต่างๆ อย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจการผลิตและปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

บทที่ 3

การพัฒนาอุตสาหกรรมการค้าและบริการ

1. ผลการพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้าที่ผ่านมา

1.1 ด้านอุตสาหกรรม

1.1.1 ในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ภาคอุตสาหกรรมได้มีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการส่งออกของไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยสัดส่วนของผลผลิตอุตสาหกรรมในผลผลิตรวมของประเทศได้เพิ่มจากร้อยละ 23.5 ในปี 2529 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 มาเป็นร้อยละ 26.0 ในปี 2534 อัตราการขยายตัวที่กำหนดไว้ร้อยละ 6.6 ปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการขยายตัวสูงเช่นนี้ ได้แก่ การขยายตัวของการส่งออกและการลงทุน โดยเฉพาะการผลิตเพื่อส่งออกและการลงทุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพื่อทดแทนการนำเข้า

1.1.2 ในด้านกระบวนการผลิตอุตสาหกรรม ได้มีการพัฒนาไปอย่างมากเมื่อเทียบกับระยะที่ผ่านมา ทั้งด้านประเภทการผลิตและคุณภาพของสินค้าไปสู่อุตสาหกรรมที่มีการผลิตลับซับซ้อนและมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากขึ้น และเป็นโรงงานใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีและเงินลงทุนสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออกที่จะต้องแข่งขันในตลาดโลก และเป็นการเข้าร่วมทุนกับต่างประเทศ

1.1.3 แม้ว่าอุตสาหกรรมจะขยายตัวไปอย่างรวดเร็วแต่แหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ในบริเวณกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และมีเพียงบางส่วนเริ่มกระจายไปยังพื้นที่รอบนอกแถบจังหวัดภาคกลางและภาคตะวันออก สำหรับในภูมิภาคที่ห่างไกลออกไป การกระจายอุตสาหกรรมยังไม่ถึง ดังจะเห็นได้ว่าจำนวนโรงงานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสัดส่วนถึงร้อยละ 52

1.1.4 ปริมาณมลพิษอันเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมมีมากขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งจากแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่นเดิม และจากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งนี้เพราะการควบคุมดูแลของรัฐไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ต้นทุนการสร้างระบบกำจัดของเสียสูงและการละเลยของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมบางกลุ่มล้วนมีส่วนสนับสนุนให้ระดับความรุนแรงของปัญหานี้ทวีสูงขึ้น

1.1.5 บริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะด้านไฟฟ้า การขนส่ง สื่อสาร สาธารณูปโภคต่างๆ ไม่สามารถรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและการค้า ได้ทันทั่วถึงและเกิดสภาพคอขวดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

1.1.6 กำลังคนและแรงงานฝีมือเริ่มขาดแคลนในสาขาวิชาชีพต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการขยายตัวทั้งในด้านการผลิต การค้า และบริการ นอกจากนี้งานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยีและมาตรฐานสินค้าที่จะเข้ามาเสริมกระบวนการผลิตและการค้ายังมีขอบเขตที่จำกัด ขณะเดียวกัน การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาขีดความสามารถทางการผลิตของอุตสาหกรรม ขนาดกลางและขนาดย่อมก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร

1.1.7 กฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติของรัฐ ตลอดจนโครงสร้างภาษีและวิธีจัดเก็บยังไม่ สามารถปรับตัวได้ทันกับสถานภาพของกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่ได้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อความสามารถแข่งขันของไทยในตลาดโลก ทั้งยังเปิดโอกาสให้มีการตอบโต้จาก ประเทศคู่ค้าได้อีกด้วย

1.2 ด้านการค้าสินค้าและการค้าบริการ

1.2.1 เศรษฐกิจของไทยได้เปิดกว้างสู่นานาชาติมากขึ้น โดยพึ่งพาการค้าต่างประเทศมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในช่วงสี่ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 คือปี 2530-2533 มูลค่าการค้าและบริการ ระหว่างประเทศได้เพิ่มจาก 7.4 แสนล้านบาท ในปี 2530 เป็น 16.6 แสนล้านบาท ในปี 2533 โดยที่ มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นประมาณ 2.6 เท่า คือ เพิ่มจาก 3.7 แสนล้านบาท เป็น 9 แสนล้านบาท ทั้งนี้ สัดส่วนของมูลค่าการค้าและบริการระหว่างประเทศต่อผลผลิตรวมของประเทศได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 59 เป็นร้อยละ 80 ในช่วงเวลาเดียวกัน โดยแยกเป็นการส่งออกร้อยละ 37 และการนำเข้า ร้อยละ 43

1.2.2 สินค้าส่งออกของไทยได้กระจายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมจากสินค้า อุปโภคบริโภค เช่น สิ่งทอ อาหารแปรรูป เป็นสินค้าชิ้นส่วนและอุปกรณ์มากขึ้นเช่น ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนรถยนต์ ในส่วนของสินค้าเกษตรแม้ว่าจะมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นและการ กระจายประเภทสินค้ามากขึ้น แต่ก็เพิ่มในอัตราที่ไม่สูงนักมีผลให้สินค้าอุตสาหกรรมได้เข้ามามี บทบาทสำคัญแทนที่สินค้าเกษตร กล่าวคือ สัดส่วนมูลค่าส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมต่อมูลค่าส่งออก รวมในปี 2533 คิดเป็นประมาณร้อยละ 75 สำหรับตลาดส่งออกสำคัญยังคงเป็นสหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งรวมกันคิดเป็นร้อยละ 60 ของตลาดส่งออกทั้งหมด

1.2.3 ระบบเศรษฐกิจไทยเริ่มผูกพันและพึ่งพาการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น ทำให้ต้องปรับ กลยุทธ์และวิธีการในการเจรจาปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศ

1.2.4 การพัฒนาระบบการตลาดสินค้าเกษตรในรูปแบบต่างๆ ยังมีขีดจำกัดอยู่เฉพาะ สินค้ากลุ่มพืชไร่ และส่วนใหญ่เป็นบทบาทของภาครัฐ เกษตรกรจึงมีทางเลือกในการขายสินค้า จำกัด จำเป็นต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ราคาสินค้าเกษตรสำคัญๆ ยังได้รับ ผลกระทบจากการเคลื่อนไหวของราคาในตลาดโลกทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบทางด้านรายได้

1.2.5 การค้าบริการได้มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ประเทศไทยเริ่มมี ดุลการค้าบริการระหว่างประเทศเกินดุลเป็นครั้งแรกในช่วงกลางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 คือ

รายได้

ร้อยละ 50 ของรายรับทั้งหมดมาจากการท่องเที่ยวซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วในขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีรายจ่ายที่เพิ่มสูงมากในด้านบริการขนส่งระหว่างประเทศและประกันภัยสินค้าซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42 ของรายจ่ายรวม เนื่องจากการขยายตัวด้านการค้าต่างประเทศ รายจ่ายอื่นที่สำคัญรองลงมา ได้แก่ การจ่ายดอกเบี้ย กำไร และเงินปันผลคืนกลับไปต่างประเทศ

1.2.6 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 นี้ การค้าบริการในประเทศได้เริ่มเข้ามาสนับสนุนการผลิต การค้า และกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นทั้งยังเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากแรงผลักดันของประเทศพัฒนาแล้วที่จะให้มีการเปิดตลาดการค้าบริการเสรีขึ้นในสาขาต่างๆ เช่น สาขาการขนส่งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ การสื่อสารโทรคมนาคม และการโฆษณา เป็นต้น

2. เป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้า และบริการ

เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรม การค้าและบริการ มีส่วนสนับสนุนวัตถุประสงค์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในการรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จึงกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและบริการไว้ดังนี้ คือ

2.1 ด้านอุตสาหกรรม

2.1.1 ให้การผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 9.5 ต่อปี

2.1.2 ให้การผลิตอุตสาหกรรมการเกษตรขยายตัวโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5.5 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2.1.3 ให้อุตสาหกรรมส่งออกมีสัดส่วนในมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ในปี 2539

2.1.4 กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย 6 สาขา คือ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมงานโลหะ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

2.1.5 กำหนดให้มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไม่น้อยกว่า 2,500 เรื่องภายใน 2539

2.2 ด้านการค้าสินค้าและบริการ

2.2.1 รักษาอัตราการขยายตัวด้านการส่งออกสินค้าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 14.7 ต่อปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อจะนำไปสู่การลดการขาดดุลการค้าในระดับที่เหมาะสม

2.2.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพื่อเป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศ ให้ขยายตัวไม่ต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ต่อปี

2.2.3 กำหนดสาขาการค้าบริการเป้าหมายที่จำเป็นต่อการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางการค้า คือ บริการขนส่งทางเรือและอากาศ บริการประกันวินาศภัยสินค้าบริการสื่อสาร โทรคมนาคมและบริการก่อสร้าง

3. แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมโดยส่วนรวม

3.1.1 ใช้นโยบายการคลังทั้งที่เป็นมาตรการภาษีและมาตรการการคลังด้านอื่นๆ เพื่อขจัดอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออก ตลอดจนดำเนินนโยบายสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนในโครงการบริการพื้นฐาน

3.1.2 พิจารณาปรับเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสะสมทรัพย์ให้ เป็นไปตามภาวะตลาดการเงินและเศรษฐกิจ รวมทั้งควรพิจารณาปล่อยให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยฝากลอยตัวตามภาวะตลาดการเงินภายในประเทศและระหว่างประเทศ

3.1.3 พิจารณาให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรม

3.1.4 สนับสนุนให้มีสถาบันเงินทุนระยะยาวของภาคเอกชนมากขึ้น พัฒนาตลาดทุนในประเทศให้กว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้มีการใช้ตราสารทางธุรกิจต่างๆ และพัฒนาให้มีตลาดรองสำหรับพันธบัตรรัฐบาลหรือพันธบัตรของหน่วยงานของรัฐ และตราสารธุรกิจต่างๆ

3.2 ปรับระบบภาษีอากรและสิทธิประโยชน์

3.2.1 ลดอัตราภาษีศุลกากรให้เหลือน้อยอัตราเพื่อให้โครงการสร้างภาษีความเป็นกลางมากที่สุด พร้อมทั้งปรับปรุงอัตราอากรขาเข้าสินค้าสำเร็จรูป ชิ้นส่วน และวัตถุดิบให้แตกต่างกันตามความเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการผลิตชั้นกลางและขั้นต้นภายในประเทศให้มากขึ้น

3.2.2 ให้มีการพิจารณาใช้ระบบสากลในการประเมินราคาสินค้าตามระบบข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ เพื่อคำนวณค่าภาษีอากรที่ผู้นำเข้าต้องเสีย

3.2.3 ให้มีมาตรการการเงินการคลังใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวด้านการส่งออกและการลงทุน เช่น ธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออก การประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก บริการให้เช่าทรัพย์สิน และบริการรับซื้อหนี้ เป็นต้น

3.3 ปรับปรุงกฎระเบียบและนโยบายส่งเสริม

3.3.1 เร่งรัดปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวด้านการค้าและการค้าลงทุน เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 เป็นต้น

3.3.2 ให้มีการแยกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนเพื่อที่การขออนุญาตและขอต่ออายุการประกอบกิจการโรงงานสามารถทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้นสำหรับอุตสาหกรรมที่มีผลต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมน้อย และตรวจดูอย่างรอบคอบ หรือบังคับให้ไปอยู่ในเขตหรือนิคมอุตสาหกรรมในกรณีที่เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษมาก

3.3.3 สนับสนุนภาคเอกชนเข้ามาแบ่งเบาภาระการดำเนินงานของรัฐบางประการเช่น การตรวจสอบเครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงาน การตรวจสอบห้องปฏิบัติการ เป็นต้น เพื่อให้มีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.3.4 สนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรเอกชนที่ไม่มุ่งหวังกำไรเพื่อจัดการฝึกอบรมและจัดกิจกรรมสนับสนุนให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3.3.5 สนับสนุนให้เอกชนขยายการลงทุนในต่างประเทศทั้งในกลุ่มประเทศที่มีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการผลิต และกลุ่มประเทศคู่ค้าที่มีแนวโน้มอุตสาหกรรมภายในประเทศ

3.3.6 สนับสนุนบทบาทสถาบันภาคเอกชน เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทยและหอการค้าจังหวัด ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

3.4 เร่งรัดขยายบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านไฟฟ้า น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม โทรคมนาคม และระบบการขนส่งทางบกให้เพียงพอ ทันเวลา และสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ทั้งในแง่คุณภาพของบริการ และราคาให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล

3.5 ปรับปรุงพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ให้มีผลบังคับใช้ครอบคลุมถึงเขตอุตสาหกรรมของเอกชน เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ประกอบการตั้งโรงงานในเขตอุตสาหกรรมของเอกชนให้ได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรม

3.6 ฝึกอบรมและพัฒนาระดับฝีมือแรงงานให้เพิ่มสูงขึ้น สนับสนุนความร่วมมืออย่างเป็นระบบระหว่างหน่วยงานของรัฐ และสถานประกอบการในการฝึกอบรมบุคลากรภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนฝึกอบรมแรงงานของตนเอง โดยอาจจัดตั้งเป็นกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งรัฐให้ความช่วยเหลือทางการเงินส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเรียกเก็บจากโรงงานหรือบริษัท ห้างร้าน เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและจัดการฝึกอบรม

3.7 เสริมสร้างขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก และพัฒนาเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานเพื่อให้อุตสาหกรรมพึ่งตนเองได้ในระยะยาว โดย

3.7.1 สนับสนุนการพัฒนาระบบรับช่วงการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ตั้งแต่ระดับการลงทุนจากต่างประเทศกับอุตสาหกรรมในประเทศ ระหว่างอุตสาหกรรมในประเทศด้วยกันเอง เพื่อให้มีการถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี

3.7.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3.8 ส่งเสริมการใช้ระบบมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

3.8.1 พิจารณาทบทวนและปรับปรุงพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 โดยเฉพาะในการกำหนดมาตรฐานและในการรับรองคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการทางด้านงานมาตรฐานต่างประเทศและมาตรฐานระหว่างประเทศได้คล่องตัวและเอื้ออำนวยต่อการส่งออกยิ่งขึ้น

3.8.2 พิจารณาทบทวนลำดับความสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่ควรมีมาตรฐานให้สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ ความต้องการของผู้บริโภค และเครื่องมือที่จะใช้ตรวจสอบ

3.8.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐานของประเทศ และในการเจรจาระหว่างประเทศ

3.8.4 ให้มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการสอบเทียบเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบ เพื่อให้การทดสอบมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

3.8.5 สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาคุณภาพสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรม และในการให้บริการทดสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อเสริมงานของหน่วยงานของรัฐ โดยพิจารณาใช้มาตรการด้านภาษีสนับสนุนการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพสินค้า

3.8.6 พิจารณาแนวทางกำหนดระบบการตรวจสอบและรับรองคุณภาพของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐให้เป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ โดยปรับหลักเกณฑ์และวิธีการด้านการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ การรับรองคุณภาพโรงงาน การรับรองห้องปฏิบัติการทดสอบ การทดสอบ และมาตรฐานวิชาให้สอดคล้องอย่างสมบูรณ์กับแนวปฏิบัติมาตรฐานสากล

3.8.7 จัดตั้งศูนย์สนเทศมาตรฐานและศูนย์บริการทางวิชาการ เพื่อให้บริการแนะนำแก่โรงงานอุตสาหกรรมและผู้ส่งออก

3.9 พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายเฉพาะสาขา

นอกเหนือจากแนวทางที่มุ่งสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมโดยทั่วไปแล้วเห็นควรกำหนดแนวทางเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายรายสาขา เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทางอุตสาหกรรมในระยะยาว นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่นสูง ใช้นวัตกรรมที่สำเร็จรูปในประเทศสูง ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงและมีความได้เปรียบเชิงการผลิตและการค้า

3.9.1 อุตสาหกรรมเกษตร ประเด็นปัญหาสำหรับอุตสาหกรรมนี้ พอสรุปได้คือ

(1) การผลิตวัตถุดิบสินค้าเกษตรเพื่อป้อนโรงงานแปรรูป โดยเฉพาะกิจการส่งออก ยังมีปัญหาและข้อจำกัดอยู่มากทั้งด้านปริมาณไม่เพียงพอ คุณภาพผลผลิตสม่ำเสมอ ราคาไม่แน่นอน การจัดส่งไม่ตรงตามกำหนด รวมทั้งประเภทของวัตถุดิบที่ผลิตได้ไม่ตรงกับความต้องการตลาด

(2) อุตสาหกรรมเกษตร ในส่วนที่เป็นกิจการขนาดย่อมมีปัญหาด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ไม่ทันสมัยและประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ทำให้สินค้าที่ผลิตได้มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน และยังขาดความรู้ด้านการตลาด

(3) ระบบการจัดการระหว่างผู้ผลิตวัตถุดิบกับโรงงาน เช่น ระบบตลาด ข้อตกลงระหว่างเกษตรกรกับโรงงานซึ่งยังมีอยู่จำกัด

3.9.2 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร

- (1) สนับสนุนระบบจัดการเกษตรแผนใหม่ พัฒนาระบบตลาดข้อตกลงระหว่างเกษตรกรกับโรงงานแปรรูปให้ขยายตัวมากขึ้น เพื่อเป็นการประกันปริมาณราคาและคุณภาพของผลผลิตเกษตรให้ตรงกับความต้องการของโรงงานแปรรูป โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและเกษตรกร
- (2) จัดตั้งองค์กรหรือคณะกรรมการนโยบายอุตสาหกรรมเกษตรระดับชาติ เพื่อจัดทำแผนและประสานการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร และกำหนดภาระหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านต่างๆ ให้ชัดเจน
- (3) ให้มีศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการเกษตรขนาดย่อม ในด้านการผลิต การควบคุมคุณภาพสินค้า และการจัดการ
- (4) ยกเลิกมาตรการบังคับให้อุตสาหกรรมการเกษตรบางประเภทต้องซื้อวัตถุดิบภายในประเทศควบคู่ไปกับการนำเข้าวัตถุดิบในประเทศ หรือแข่งขันกับวัตถุดิบต่างประเทศได้แล้ว

3.9.3 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้จากการส่งออกและมีการจ้างงานสูง แต่ยังมีข้อจำกัดเรื่องการจัด ขยายโรงงาน และจุดอ่อนด้านอุตสาหกรรมฟอกย้อม

3.9.4 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

- (1) ลดการคุ้มครองด้านอากรนำเข้าอุตสาหกรรมขั้นต้นและขั้นกลางและส่งเสริมให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้าในนิคมอุตสาหกรรม
- (2) จัดตั้งอุตสาหกรรมฟอกย้อมโดยเฉพาะ ให้การจัดหาดูแลด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อมเป็นระบบ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการที่ชัดเจนและระยะเวลาที่แน่นอนในการสนับสนุนให้โรงงานย้ายเข้าไปตั้งในนิคมอุตสาหกรรม
- (3) ให้มีสถาบันหรือองค์กร ทำหน้าที่พัฒนาเทคโนโลยีและวิเคราะห์ข้อมูลอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ให้บริการข่าวสาร ตลอดจนพัฒนาและส่งเสริมงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ เช่น การพัฒนากำลังคน

3.9.5 อุตสาหกรรมงานโลหะ ผู้ผลิตขนาดใหญ่ของอุตสาหกรรมนี้ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมประกอบยานยนต์ได้รับการคุ้มครองสูง ในขณะที่ขีดความสามารถทางการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องจักรและโรงงานโลหะชั้นกลางในประเทศ ยังไม่ได้พัฒนาให้มีคุณภาพและราคาแข่งขันกับตลาดต่างประเทศและเพียงพอที่จะเป็นฐานของการผลิตยานยนต์และอุตสาหกรรมอื่น นอกจากนี้เครื่องมือวัดและอุปกรณ์ทดสอบและชิ้นส่วนเครื่องจักรยังมีไม่พอเพียงเพราะต้องเสียอากรนำเข้าสูง

3.9.6 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมงานโลหะ

(1) ลดการคุ้มครองแก่อุตสาหกรรมประกอบยานยนต์ในประเทศ

(2) ส่งเสริมสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล และงานโลหะชั้นกลาง เช่น อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักร อุตสาหกรรมแบบและแม่พิมพ์ การหล่อโลหะ การชุบสีรูป การชุบแข็ง และการผลิตชิ้นส่วนโลหะที่มีความเที่ยงตรงสูงด้วยเครื่องมือกล เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้น

(3) เร่งรัดให้มีการกำหนดมาตรฐานของสินค้าอุตสาหกรรมประเภทนี้เพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคภายในประเทศและตลาดส่งออก

3.9.7 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การลงทุนด้านอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นระดับการประกอบ ซึ่งเน้นความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานเป็นหลัก ในอนาคตจึงต้องคำนึงถึงการยกระดับเทคโนโลยีเพื่อมุ่งการแข่งขันไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงนอกจากนี้โครงสร้างอากรนำเข้าและมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออกของรัฐ ทำให้อุตสาหกรรมชั้นกลางในประเทศไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

3.9.8 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

(1) สนับสนุนให้โครงการลงทุนด้านอิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่ใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตได้ในประเทศให้มากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนมากขึ้น

(2) ส่งเสริมอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่มีศักยภาพทางการตลาดในระยะยาว เช่น โทรสาร แผงวงจรไฟฟ้าเฉพาะงาน เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสาขานี้ให้ก้าวไปสู่ระดับที่สูงขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน

- (3) สนับสนุนให้โรงงานอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร นอกเหนือไปจากการเร่งรัดการผลิตวิศวกรและช่างเทคนิคที่รัฐจะต้องดำเนินการอยู่แล้ว

3.9.9 อุตสาหกรรมปิโตรเคมี โครงสร้างอาคารนำเข้าไปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมชั้นกลางทำให้ขาดประสิทธิภาพ และอุตสาหกรรมชั้นปลายเติบโตช้าเพราะต้นทุนวัตถุดิบสูง

3.9.10 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

- (1) ลดการคุ้มครองทั้งในอาคารนำเข้า และยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าอย่างเป็นทางการขั้นต้น
- (2) เปิดให้เอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมนี้โดยเสรี
- (3) ปรับบทบาทของรัฐจากผู้ลงทุนโดยตรง เป็นผู้ประสานงานการลงทุนและเน้นบทบาทของรัฐในด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ดูแลตรวจสอบด้านมลภาวะและความปลอดภัย และพัฒนาบุคลากร
- (4) ส่งเสริมอุตสาหกรรมชั้นปลาย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติกให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

3.9.11 อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ยังไม่ได้มีการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมเหล็กต้นทาง ในขณะที่ความต้องการผลิตเหล็กและเหล็กกล้าสูงขึ้นอย่างมากตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และจำเป็นต้องนำเข้าในมูลค่าที่สูง จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดให้มีอุตสาหกรรมนี้เกิดขึ้นโดยเร็ว

3.9.12 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

- (1) ส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการลงทุนผลิตเหล็กขั้นต้น โดยรัฐจะให้การสนับสนุนในด้านกำหนดพื้นที่ตั้ง และประสานงานจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ
- (2) สนับสนุนให้มีการเพิ่มกำลังผลิตเหล็กแผ่นโดยเสรี เพื่อให้สนองความต้องการภายในประเทศได้อย่างเพียงพอ
- (3) ปรับปรุงโครงสร้างอัตราอาคารนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปและกึ่งสำเร็จรูปให้ลดหลั่นกันอย่างเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการผลิตภายในประเทศมากขึ้น

4. แนวทางและมาตรการพัฒนาการค้าสินค้าและบริการ

3.1 การค้าต่างประเทศ

- 1.1.1 พัฒนาขีดความสามารถในการขยายและรักษาผลประโยชน์ทางการค้า เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นระบบการค้าที่มีการแทรกแซง แนวโน้มการกีดกันทางการค้ารุนแรงขึ้น เพื่อประโยชน์ในการขยายและรักษาผลประโยชน์ทางการค้า จึงควรกำหนดแนวทางพัฒนา ดังนี้
- (1) ให้มีองค์กรการเจรจาการค้าที่มีเอกภาพเพื่อรับผิดชอบการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ทั้งระดับพหุภาคี ภูมิภาค ทวิภาคี และเอกภาคี
  - (2) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนมิให้ขัดต่อข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น กฎระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้า – ส่งออกการให้สิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันการเอาเปรียบจากประเทศคู่ค้า และการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เช่น การทุ่มตลาด และการอุดหนุนจากต่างประเทศ เป็นต้น
  - (3) จัดทำแผนการเจรจาทางการค้ากับประเทศคู่ค้า และกลุ่มพหุภาคีที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป ญี่ปุ่น และแกตต์
  - (4) เสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้า กับประเทศต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันในการสร้างอำนาจการต่อรองการเจรจา
  - (5) กำหนดแนวทางและแผนการปรับตัว เพื่อปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและการค้าในตลาดโลก เช่น การรวมตัวเป็นตลาดเดียวกับของประชาคมยุโรป เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ทั้งนี้ โดยให้มีหน่วยงานทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ประสานการดำเนินงานเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- 3.1.1 ขยายและรักษาส่วนแบ่งการตลาดในตลาดดั้งเดิมและการเจาะตลาดใหม่ๆ โดยให้ความสำคัญลำดับสูงอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาและส่งเสริมการส่งออก โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและสามารถแข่งขันได้ดี รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านการตลาดของภาคเอกชน โดยกำหนดแนวทาง ดังนี้
- (1) จัดทำแผนสินค้าและตลาดเป้าหมายส่งออกในเชิงกลยุทธ์ทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การ

- ส่งออกให้เหมาะสมสอดคล้องกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไปของตลาดต่างๆ เช่น การปรับนโยบายตลาดสินค้าเกษตรของญี่ปุ่น การปรับระบบมาตรฐานสินค้าของประชาคมยุโรป รวมทั้งการปรับระบบเศรษฐกิจและการค้าของยุโรปตะวันออก เป็นต้น
- (2) เพิ่มบทบาทของสำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ และศูนย์พาณิชย์การในต่างประเทศให้มีส่วนสนับสนุนการค้าต่างประเทศของไทยมากขึ้น โดยเฉพาะข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเจาะและขยายตลาดเพิ่มขึ้น
- 3.1.2 พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารการค้า ให้มีประสิทธิภาพและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการค้าของประเทศ โดยมีมาตรการ คือ
- (1) ผลักดันให้มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารให้สามารถนำมาสนับสนุนการวางแผนทางเลือกในระดับนโยบาย สร้างระบบเตือนภัยทางการค้า การพยากรณ์ การตั้งเป้าหมายและโอกาสทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โดยร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชน
- (2) จัดระบบการกระจายข้อมูลให้มีการนำเข้าไปใช้อย่างแพร่หลายและทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กให้สามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างสะดวกรวดเร็ว
- 3.1.3 สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาการค้า โดยจัดทำเครือข่ายและแผนงานความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการของรัฐ เช่น การตรวจสอบและพิจารณามาตรฐานสินค้าออกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- 3.1.4 พัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการค้า โดยเฉพาะในภูมิภาคอินโดจีน โดย
- (1) ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อประสานแนวทางและมาตรการที่จำเป็น ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานด้านโทรคมนาคม สื่อสารและขนส่ง
- (2) สนับสนุนให้ต่างประเทศมาจัดตั้งสำนักงานตัวแทนภูมิภาค โดยกำหนดมาตรการและกลไกของรัฐบาล สนับสนุนให้แก่กิจการประเภทนี้โดยไม่ขัดต่อข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ

3.2 การค้าภายในประเทศ

4.2.1 ส่งเสริมการค้าเสรีในระบบตลาดสินค้าเกษตร ให้มีการกำหนดนโยบายราคาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อบทบาทการแทรกแซงทางด้านตลาดของภาครัฐโดยยกเลิกกฎระเบียบที่ทำให้เกิดการบิดเบือนทางการตลาดอย่างเป็นขั้นตอน

- (1) สนับสนุนภาคเอกชนในการพัฒนาระบบการตลาดรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะตลาดประมูล เช่น ตลาดกลางและตลาดซื้อขายล่วงหน้าเฉพาะประเภท เพื่อเป็นการกำกับดูแล ให้การดำเนินการทางด้านตลาดเป็นไปอย่างยุติธรรมตามกฎหมายหรือกติกาโดยใช้กลไกต่างๆ เช่น ระเบียบหรือประกาศของกระทรวงพาณิชย์ ในกรณีที่จำเป็นก็ให้มีมาตรการด้านการเงินการคลังมาสนับสนุน รวมทั้งออกกฎหมายเพื่อการกำกับดูแลที่ชัดเจน
- (2) สนับสนุนภาคเอกชนในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการตลาด เพื่อการเก็บรักษาและพัฒนาคุณภาพสินค้า เช่น ระบบคลังสินค้าและไซโลในลักษณะของบริการสาธารณะ และการให้สินเชื่อโดยใช้สินค้าเป็นประกัน โดยปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการดำเนินงานของภาคเอกชน

4.2.2 เสริมสร้างประสิทธิภาพการตลาดสินค้าอุตสาหกรรม โดย

- (1) ยกเลิกการควบคุมราคาสินค้าอุตสาหกรรมประเภทที่มีการแข่งขันภายในประเทศค่อนข้างสมบูรณ์
- (2) เสริมสร้างการแข่งขันและคุ้มครองผู้บริโภคโดยปรับปรุงกฎหมายการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาด การจำกัดการแข่งขัน และการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้มีการกำหนดแนวทางประสานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบ

4.3 การค้าบริการ

พัฒนาการค้าบริการในสาขาต่างๆ ที่เป็นแหล่งรายได้ของประเทศและมีศักยภาพในการแข่งขันสูง รวมทั้งการค้าบริการที่จะมีบทบาทสำคัญในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ โดยมุ่งสนับสนุนภาคเอกชนในการประกอบธุรกิจการค้าบริการ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้มีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะสนับสนุนการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และแนวทางการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด และกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจคนต่างด้าว (ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281) เป็นต้น สาขาการค้าบริการที่สำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยวการบริการขนส่งสินค้า

ทางเรือ และทางอากาศ การประกันวินาศภัยสินค้า บริการสื่อสารและโทรคมนาคมและ
อุตสาหกรรมก่อสร้าง

4.3.1 การท่องเที่ยว

- (1) ดำเนินการให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
  - (1.1) ร่วมมือกับประเทศในอาเซียนเพื่อพัฒนาวงจรท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น โดยเน้นการร่วมมือทางการตลาดแทนการแข่งขันระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้
  - (1.2) กำหนดแนวทางสนับสนุนให้ไทยเป็นประตูทางออกสู่การพัฒนาวงจรท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประเทศเพื่อนบ้าน
  - (1.3) สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทใหม่ๆ เพื่อเพิ่มจุดดึงดูดความสนใจนอกจากอาศัยแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวทางทะเลและแม่น้ำ การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและสุขภาพ การประชุมและการแสดงสินค้านานาชาติ
- (2) อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว
  - (2.1) ให้มีแผนแม่บทเพื่อพัฒนาฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคบริการพื้นฐานต่างๆ ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพในระบบเดียวกับการพัฒนาเมืองหลัก ได้แก่ เมืองพัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ หาดใหญ่ ชะอำ-หัวหิน เชียงราย เกาะสมุย/สุราษฎร์ธานี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา และพื้นที่อีสานตอนล่าง
  - (2.2) นำมาตรการทางกฎหมายควบคุมอาคารผังเมือง อุทยานแห่งชาติ และโบราณสถานมาใช้กำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ ของธุรกิจเอกชนในบริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการลงทุนประกอบการของธุรกิจต่างๆ
  - (2.3) สนับสนุนองค์กรของรัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในระดับท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร บำรุงจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น น้ำตก เกาะและหาดทราย ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม เช่น โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น

- (2.4) สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มากขึ้น พร้อมกับการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อสนับสนุนการพัฒนางจรท่องเที่ยวในภูมิภาค
- (2.5) เพิ่มประสิทธิภาพการบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยมุ่งการใช้ประโยชน์ในระยะยาวและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายต่างๆ เพื่อคุ้มครองนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการอยู่ในกรอบไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว จนเกิดภาพพจน์ทางลบต่อประเทศโดยรวม
- (3) พัฒนาและยกระดับคุณภาพกำลังคนด้านการท่องเที่ยว
- (3.1) ขยายการผลิตกำลังคนทั้งในระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพให้ได้ปริมาณ และมีคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค
- (3.2) สนับสนุนภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการลงทุนผลิตและฝึกอบรมกำลังคนด้านต่างๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐานการบริการในระดับสูง พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนากำลังคนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะแก้ไขพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 เพื่อเปิดโอกาสให้ใช้โรงแรมที่มีมาตรฐานสูงเป็นสถานที่ผลิตและฝึกอบรมได้มากขึ้น

4.3.2 การบริการขนส่งสินค้าทางเรือและทางอากาศ

- (1) ปรับปรุงระบบบริหารและเครื่องมืออุปกรณ์การบริหารในท่าเรือขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้มีต้นทุนต่ำลงและมีความสะดวกรวดเร็วในการขนถ่ายสินค้ามากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงขั้นตอน การดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

- (2) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการร่วมทุนเดินเรือและพัฒนากองเรือไทยทั้งระหว่างธุรกิจของไทยด้วยกัน และกับธุรกิจเดินเรือจากต่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการลงทุน การบริหาร และการแข่งขันมากขึ้น โดยปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว
- (3) สนับสนุนให้มีการลงทุนขยายขีดความสามารถในการบริการขนส่งสินค้าทางอากาศโดยเฉพาะมากขึ้น รวมทั้งระบบบริการคลังสินค้าทางอากาศ เพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมทันสมัย และผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางขนส่งทางอากาศที่สมบูรณ์แบบในภูมิภาคนี้

4.3.3 การประกันวินาศภัยสินค้า

- (1) เร่งรัดแก้ไขพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2510 เพื่อพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัยให้มีขีดความสามารถรองรับการประกันภัยมากขึ้น โดยให้ธุรกิจประกันภัยขยายเงินกองทุนมากขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสในการลงทุนประกอบธุรกิจอื่นๆ และกำหนดขอบเขตความคุ้มครองการประกอบการณ์ให้มีความมั่นคงและเป็นธรรมแก่ทั้งผู้ประกอบการและผู้เอาประกัน
- (2) ส่งเสริมให้มีการทำประกันภัยสินค้าไว้ในประเทศมากขึ้น พร้อมกับพัฒนาคุณภาพกำลังคน และประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจให้เห็นประโยชน์ของการประกันภัยสินค้าที่มีต่อการลดการขาดดุลต่อผู้นำเข้าและผู้ส่งออก

4.3.4 การสื่อสารและโทรคมนาคม

- (1) เร่งรัดการขยายบริการสื่อสารและโทรคมนาคมให้เพียงพอกับความต้องการ โดยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เพื่อลดการผูกขาดในกิจการสื่อสารของรัฐ และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมากขึ้น
- (2) พัฒนาคุณภาพของบริการสื่อสารและโทรคมนาคม ให้มีความสะดวกรวดเร็วมีราคาค่าบริการที่ไม่เป็นอุปสรรคในการเพิ่มต้นทุนสินค้าและการแข่งขันระหว่างประเทศ

4.3.5 อุตสาหกรรมการก่อสร้าง

- (1) โดยที่อุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมบริการขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานจำนวนมากและความปลอดภัยในชีวิต จึงเห็นควรมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานโดยตรงรับผิดชอบดูแล และพัฒนาอุตสาหกรรมบริการประเภทนี้ทั้งระบบ โดยดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ

พัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้างแห่งชาติ หรือมอบหมายให้หน่วยงานภายใน
กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง

- (2) สนับสนุนให้ผู้รับเหมาไทยสามารถรับงานต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
ฟื้นฟูเศรษฐกิจในการตลาดอินโดจีนทั้งที่เป็นการรับเหมาของฝ่ายไทยโดยตรง
และการร่วมลงทุนกับผู้รับเหมาต่างประเทศ
- (3) ปรับปรุงกฎระเบียบของภาครัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการประมูลรับเหมาก่อสร้าง
เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสามารถดำเนินการได้ตามแผนงานและโครงการ
ลงทุนของภาครัฐบาล

บทที่ 4

การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. ผลการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ผ่านมาได้ประสบความสำเร็จที่สำคัญ 3 ประการคือ

1.1 การสร้างบรรยากาศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสำเร็จที่สำคัญคือการทำให้ประชาชนโดยทั่วไปมีความตื่นตัวในบทบาทและความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารประเทศระดับสูงและส่วนราชการต่างๆ ได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการพัฒนาและการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากยิ่งขึ้น

1.2 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน กล่าวคือ

1.2.1 ในภาครัฐได้มีการจัดตั้งองค์กรระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเฉพาะด้านชั้นหลายองค์กร เพื่อให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาใน 3 สาขาหลักคือ สาขาเทคโนโลยีชีวภาพเทคโนโลยีโลหะและวัสดุ และเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์

1.2.2 ในภาคเอกชนมีการใช้มาตรการมากกระตุ้นให้ภาคเอกชนทำการวิจัยและพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยสนับสนุนทางการเงินการให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำหรือเงินให้เปล่า การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่เครื่องจักรอุปกรณ์ เงินได้นิติบุคคลและเงินปันผล แก่กิจการวิจัยและพัฒนาที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น

1.3 การเตรียมบุคลากร

มีการเพิ่มการผลิตบุคลากรระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อทำหน้าที่อาจารย์มหาวิทยาลัยและนักวิจัย โดยให้ทุนศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศในระดับปริญญาตรี – โท – เอก ใน 3 สาขาหลัก รวมทั้งสาขาวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

2. ประเด็นการพัฒนาที่ยังเป็นข้อจำกัดสำหรับการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน สรุปที่สำคัญคือ

2.1 การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยังไม่ได้ดำเนินการไปเท่าที่ควร

2.1.1 แม้ว่าจะได้มีการกระจายการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมออกไปหลายประเภทเป็นอุตสาหกรรมชั้นสูง/สมัยใหม่มากขึ้นก็ตาม แต่กระบวนการหรือขั้นตอนการผลิตส่วนใหญ่ยังคงใช้แรงงานและทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ เพราะแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติมีราคาถูก ส่วนภาคเกษตรกรรมนั้นยังคงใช้วิธีขยายพื้นที่เพาะปลูกในการเพิ่มผลผลิตและการเพิ่มผลผลิตและใช้แรงงานราคาถูกในการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งในอนาคตภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมไม่อาจใช้ปัจจัยที่เคยได้เปรียบเหล่านี้ต่อไปได้ เนื่องจากค่าจ้างแรงงานมีแนวโน้มสูงขึ้นและพื้นที่เพาะปลูกมีจำกัดและราคาสูงขึ้นมากด้วย

2.1.2 สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้ภาคอุตสาหกรรมไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตก็คือ มีการปกป้องและคุ้มครองทางอุตสาหกรรมและการค้า เช่น การใช้มาตรการกำแพงภาษีอากร มาตรการห้ามนำเข้า หรือห้ามตั้งโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท เป็นต้น

2.2 ความสามารถในการจัดหาและการถ่ายทอดเทคโนโลยียังมีขีดจำกัดอยู่

2.2.1 ประเทศไทยจำเป็นต้องนำเข้าเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ขีดความสามารถในการจัดหาเทคโนโลยียังมีจำกัด โดยอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กมักเสียเปรียบในด้านราคาและเงื่อนไขข้อจำกัดทางธุรกิจ ทั้งนี้เพราะขาดข้อเสนอเทคโนโลยี อำนาจต่อรอง และการสนับสนุนทางการเงินที่เหมาะสม

2.2.2 การแพร่กระจายเทคโนโลยีจากต่างประเทศยังอยู่ในวงจำกัด โดยบริษัทแม่มักจะให้เฉพาะบริษัทผู้ซื้อเทคโนโลยีหรือบริษัทสาขาเท่านั้น ไม่ได้เผยแพร่ไปถึงบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กของไทยให้สามารถรับช่วงการผลิตชิ้นส่วนที่เป็นความต้องการได้ ทำให้ต้องนำเข้าวัสดุและชิ้นส่วนจากต่างประเทศ หรือนำบริษัทจากต่างประเทศมารับช่วงการผลิตต่อ

2.2.3 อุตสาหกรรมขนาดใหญ่รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีการสั่งซื้อวัสดุและอุปกรณ์และมีการใช้เทคโนโลยีชั้นสูงจากต่างประเทศ ยังขาดความสำนึกในการสร้างขีดความสามารถในการจัดหา คัดเลือกและดูดซับเทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศ

2.3 กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังมีไม่เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

2.3.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรม บริการและการเกษตรที่ทันสมัย ทำให้เกิดการขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะวิศวกร ช่างเทคนิค และช่างฝีมืออย่างมาก โดยในช่วงปี 2530-2532 มีการขาดแคลนวิศวกรถึง 5,000

คน และคาดหวังว่าความต้องการกำลังคนประเภทดังกล่าวจะมีมากขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

- 2.3.2 เกิดปัญหา “สมองไหล” ของบุคลากรในภาครัฐบาลและรัฐวิสาหกิจสู่ภาคเอกชน โดยเฉพาะอาจารย์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็น “แม่พิมพ์” ในการผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้คาดว่าความต้องการกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อทำงานด้านวิจัยและพัฒนา ซึ่งจะส่งผลให้การขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความรุนแรงยิ่งขึ้นด้วย

2.4 การวิจัยพัฒนาและการบริการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตนเอง

- 2.4.1 การวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่ดำเนินการในภาครัฐเป็นไปอย่างกระจัดกระจาย การวิจัยไม่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาสำคัญๆ และการค้นคว้าวิทยาการใหม่ๆ ยังขาดความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม ทำให้ผลการวิจัยไม่ได้นำไปใช้ในเชิงพาณิชย์สำหรับภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์ก็ยังไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยและพัฒนา เพราะขาดมาตรการผลักดันและจูงใจให้เอกชนลงทุนในเรื่องนี้
- 2.4.2 บริการสนับสนุนอื่นๆ เช่น มาตรฐานการวิเคราะห์ทดสอบและการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ แต่ยังมีขีดความสามารถและประสิทธิภาพไม่เพียงพอที่จะให้บริการที่รวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นได้

3. เป้าหมายการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เพื่อให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเสริมสร้างความสามารถในการจัดหาและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และการพัฒนาเทคโนโลยี ตลอดทั้งการพัฒนากำลังคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาที่ขาดแคลน ให้มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและจัดให้มีการพัฒนาบริการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เอื้ออำนวยต่อการใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศนั้น ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ดังนี้

- 3.1 ให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม โดย

- 3.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภาคอุตสาหกรรม ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2.6 ต่อปี ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อสนับสนุนการขยายตัวภาคอุตสาหกรรมให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 9.5 ต่อปี
- 3.1.2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภาคเกษตรกรรมจากประมาณร้อยละ 1.0 ต่อปี ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เป็นร้อยละ 1.8 ต่อปี ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อสนับสนุนการขยายตัวภาคเกษตรกรรมให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 3.4 ต่อปี
- 3.2 เพิ่มการผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้มีกำลังคนสาขาต่างๆ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ดังนี้
- 3.2.1 ให้มีวิศวกรเพิ่มขึ้นจาก 9.8 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 14.9 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.2 ให้มีนักวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก 7.2 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 10.2 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.3 ให้มีนักวิชาการเกษตรเพิ่มขึ้นจาก 6.7 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 10.5 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.4 ให้มีช่างเทคนิคเพิ่มขึ้นจาก 141.5 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 221.5 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.5 เพิ่มนักวิจัย (วิศวกรและนักวิทยาศาสตร์) จาก 1.4 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คนเป็น 2.5 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.3 เพิ่มบววิจัยและพัฒนาของประเทศ เป็นร้อยละ 0.75 ของผลผลิตรวมภายในประเทศ ในปี 2539 โดยจำแนกเป็นงบวิจัยของภาครัฐร้อยละ 0.50 ของผลผลิตรวมภายในประเทศ หรือประมาณร้อยละ 2.0 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบวิจัยของภาคเอกชนร้อยละ 0.25 ของผลผลิตรวมภายในประเทศ

4. แนวทางและมาตรการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 4.1 กระตุ้นให้ภาคอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมากยิ่งขึ้น โดย
- 4.1.1 สร้างบรรยากาศการแข่งขัน โดยลดการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น ลดการปกป้องหรือยกเลิกการห้ามมิให้มีผู้เข้ามาใหม่ในอุตสาหกรรมบางประเภท ลดการควบคุมการนำเข้าและการตั้งพิกัดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราที่สูง เป็นต้น

- 4.1.2 สร้างบรรยากาศเชิงใจ โดยลดภาษีเครื่องในท้องทดลอง อุปกรณ์วัดเครื่องมือทดสอบ และคอมพิวเตอร์ช่วยผลิตให้เท่ากับเครื่องจักร เป็นต้น
- 4.1.3 ส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมโดยทั่วไป คือ เทคโนโลยีการจัดการ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยงาน การประหยัดพลังงาน การจัดการของเสีย และการควบคุมคุณภาพ ตลอดจนการให้บริการสารสนเทศ บริการสอบเทียบเครื่องมือวัดระดับใช้งาน การทดสอบผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานของประเทศ คู่ค้า
- 4.1.4 ปรับปรุงกฎระเบียบทางราชการ เพื่อให้องค์กรส่งเสริมเทคโนโลยีของรัฐมีความคล่องตัว และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับองค์กรเอกชน เช่น ให้สามารถสะสมเงินรายได้จากการให้บริการเพื่อนำไปซื้อครุภัณฑ์หรือให้บริการด้านอื่นได้ เป็นต้น
- 4.1.5 สนับสนุนการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเฉพาะด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมที่ได้รับเลือกเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังต่อไปนี้
- (1) อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและโลหการ เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีโลหการเพื่อเพิ่มความสามารถในการรับช่วงผลิตชิ้นส่วน การใช้เทคโนโลยีที่มีความแม่นยำสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ และการผลิตเครื่องมือกล พัฒนาความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องจักรกลและเครื่องมือกล และให้มีศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการในแต่ละสาขาของงานโลหะ
  - (2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ สนับสนุนให้มีการลงทุนในการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น การเจือสารแผงวงจรไฟฟ้า การผลิตตู้ชุมสายโทรศัพท์ขนาดใหญ่ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์บางอย่างที่มีเทคโนโลยีไม่สูงนัก แต่มีศักยภาพสูงทางการตลาด เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ แผงวงจรไฟฟ้าเฉพาะด้าน สร้างความรู้ความชำนาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการมีศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการอิเล็กทรอนิกส์เฉพาะด้าน
  - (3) อุตสาหกรรมสิ่งทอ สนับสนุนการใช้เครื่องจักรชนิดใหม่เพื่อลดต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีแต่งสำเร็จ โดยเฉพาะการฟอกย้อมเพื่อผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการให้ทันสมัย

- (4) อุตสาหกรรมอาหาร สนับสนุนการวิจัยด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัตถุดิบ เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เทคโนโลยีการแปรรูปและสูตรอาหาร ปรับปรุงเกี่ยวกับความสะอาด การปลอดภัยและสารปลอมปน การควบคุมคุณภาพ และการจัดการผลิต ให้มีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม
- (5) อุตสาหกรรมพลาสติก ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีการผสมสารโพลิเมอร์กับสารปรุงแต่ง เพื่อปรับปรุงคุณภาพพลาสติกให้เป็นพลาสติกชั้นกลาง และพลาสติกวิศวกรรมเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ การปรับปรุงเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- (6) อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการหลอม การลดค่าใช้จ่ายในการหลอม และการใช้เตาหลอมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเหล็กผสมโลหะอื่น และการหล่อเหล็กผสม
- (7) อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยด้านโลหะมีค่าสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องประดับ และให้มีกำหนดและออกประกาศนียบัตรรับรองมาตรฐานสีและแสงอัญมณีแก่ผู้ใช้

4.2 ส่งเสริมการใช้วิทยาการสมัยใหม่ควบคู่กับการจัดการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตของภาคเกษตรกรรม โดย

- 4.2.1 ให้มีมาตรการรักษาระดับราคาสินค้าเกษตรให้มีเสถียรภาพและแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งการกำหนดคุณภาพและราคาผลิตผลเกษตร เพื่อจูงใจเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- 4.2.2 สนับสนุนสหกรณ์การเกษตร และการรวมกลุ่มเกษตรกร ในรูปต่างๆ เพื่อพัฒนาการผลิต คุณภาพ และลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มความตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยี
- 4.2.3 จัดองค์กรบริการทางวิชาการของรัฐให้เหมาะสม เพื่อสามารถรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาทางวิชาการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ได้ทุกๆ ด้าน
- 4.2.4 เพิ่มบทบาทของเอกชนในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร โดยสนับสนุนการทำธุรกิจแบบตลาดข้อตกลงและร่วมทุนในอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกร ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ
- 4.2.5 ให้มีมาตรการในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรดังต่อไปนี้

- (1) กลไกกรรม สนับสนุนการใช้วิทยาการแขนงใหม่ เช่น พันธุวิศวกรรมและการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพัฒนาพันธุ์พืชให้มีคุณสมบัติดีขึ้น การใช้เทคโนโลยีเขตกรรมการอารักขาพืช และการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมและถูกต้อง โดยให้ความสำคัญต่อการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง การพัฒนาแลใช้ชีวภัณฑ์และชีววิธีต่างๆ การพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การศึกษาเกี่ยวกับระบบหรือกระบวนการในการถนอมรักษา การแปรรูป และการบรรจุภัณฑ์
- (2) ปศุสัตว์ ปรับปรุงเทคโนโลยีการผสมเทียมและการถ่ายฝากตัวอ่อนสำหรับโคเนื้อและโคนมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อการพัฒนาพันธุ์ พัฒนาอาหารสัตว์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและต้นทุนต่ำสุด ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมพันธุ์แท้แก่เกษตรกรรายย่อยที่นำเข้า ปรับปรุงกระบวนการฆ่าสัตว์ ควบคุมการบำบัดน้ำเสีย และรักษาสุขภาพของโรงงานที่ดีของโรงงานฆ่าสัตว์
- (3) ประมง วางแผนและกำหนดมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำโดยเฉพาะสัตว์น้ำทางทะเล วิจัยและพัฒนาด้านปรับปรุงพันธุ์ การผสมเทียมปลาและสัตว์น้ำชนิดใหม่ๆ พัฒนาเทคโนโลยีหลังการจับ และเทคโนโลยีการแปรรูปสัตว์น้ำให้ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อป้องกันและฟื้นฟูสภาวะแวดล้อมอันเป็นผลกระทบจากการทำประมง

4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.3.1 สร้างอำนาจต่อรองในการจัดหาเทคโนโลยี โดย

- (1) จัดทำแผนส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อคัดเลือกโครงการที่เป็นประโยชน์เชื่อมโยงกับการพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษแก่กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น และให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ
- (2) กำหนดหน่วยงานที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเทคโนโลยี คุณภาพ ราคา และเงื่อนไขการซื้อ ให้คำปรึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณค่าเทคโนโลยี การตัดสินใจเลือกเทคโนโลยี การเจรจาต่อรอง รวมทั้งให้มีมาตรการส่งเสริมให้เอกชนแสวงหาข้อมูลเทคโนโลยีด้วยตนเอง

4.3.2 ส่งเสริมให้มีการแพร่กระจายเทคโนโลยีนำเข้าไป โดย

- (1) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์รับช่วงการผลิตในภูมิภาคเอเชียสำหรับอุตสาหกรรมบางประเภท โดยจัดให้มีหน่วยพัฒนาการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมสร้างระบบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขาย ผู้รับช่วงผลิต ผู้ส่งผลิต ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และดำเนินหน้าที่ประสานให้อุปสงค์และอุปทานมาพบกัน
- (2) ให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ในการปรับปรุงเทคโนโลยี และการเข้าไปตั้งในนิคมอุตสาหกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างกัน และรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ได้มากขึ้น
- (3) ให้นิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมจัดพื้นที่รองรับ และมีศูนย์อุปกรณ์ร่วม เช่น อุปกรณ์ทดสอบ คอมพิวเตอร์ช่วยออกแบบ ให้แก่อุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อความสะดวกในการเชื่อมโยงกับโรงงานขนาดใหญ่ ทั้งนี้ นิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินด้วย
- (4) ให้มีมาตรการกระจายความรู้และเทคโนโลยีจากบริษัทต่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริม ผู้ประกอบการและวงการศึกษไทยให้มากขึ้น เช่น การใช้ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเป็นวิทยากรการทำกิจการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

4.3.3 ให้รัฐวิสาหกิจที่มีการซื้อวัสดุและครุภัณฑ์จากต่างประเทศเป็นประจำสร้างขีดความสามารถในการคัดเลือก และเรียนรู้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดย

- (1) สนับสนุนการกำหนดเงื่อนไขในสัญญาจัดซื้อให้แหล่งขายเทคโนโลยีมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในขั้นตอนที่สำคัญแก่ฝ่ายไทย
- (2) ให้จัดสรรเงินส่วนหนึ่งเพื่อการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบวัสดุครุภัณฑ์ที่จะซื้อ และการประเมินเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดหาเทคโนโลยี

4.3.4 ให้มีการติดตามผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีเฉพาะจากโครงการขนาดใหญ่ โดยกำหนดหน่วยงานและกลไกที่เหมาะสมเพื่อทำหน้าที่กำหนดเป้าหมายและติดตามผล

4.4 พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.4.1 เร่งรัดการผลิตวิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ และนักเทคโนโลยีในสาขาวิชาที่มีความต้องการสูง โดย

- (1) ให้สถาบันการศึกษาของรัฐขยายการผลิตกำลังคนในสาขาที่มีความต้องการสูง เช่น คณิตศาสตร์ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมโลหการ ปีโตรเคมี อุตสาหกรรมการเกษตร การออกแบบอุตสาหกรรม เป็นต้น
- (2) จ้างผู้มีคุณวุฒิเหมาะสมจากหน่วยงานรัฐ เอกชน หรือจากต่างประเทศมาเป็นอาจารย์ชั่วคราวเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์
- (3) ส่งเสริมให้เอกชนผลิตกำลังคนสาขาที่ขาดแคลน โดยผ่อนคลายกฎระเบียบราชการให้ภาคเอกชนมีอิสระพอสมควรในการบริหารและการจัดการทางการศึกษา รวมทั้งให้ได้รับการยกเว้นหรือลดภาษีอุปกรณ์ทางการศึกษาและการวิจัย
- (4) ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการวางแผนการศึกษาและการผลิตกำลังคน ตลอดจนการกำหนดหลักสูตร การฝึกงาน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตรงความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น
- (5) สนับสนุนให้มีมาตรการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เยาวชนของชาติได้รับการศึกษาถึงขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มากที่สุด ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ซึ่งจะทำให้มีคนมีความรู้ขั้นพื้นฐานเพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพในการที่จะศึกษาต่อด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.4.2 เร่งรัดและผลิตช่างเทคนิคและแรงงานมีฝีมือในสาขาที่ขาดแคลนให้มีปริมาณเพียงพอ กับความต้องการและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดย

- (1) ยกกระดับสถานการณ์ของช่างเทคนิคและช่างฝีมือเพื่อดึงดูดให้ผู้มีความสามารถเข้าเรียนหลักสูตรช่างเทคนิค และช่างฝีมือ
- (2) ให้มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมในการปรับปรุงระบบการสอนให้สามารถสนองตอบความต้องการของตลาดและให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ
- (3) ให้โรงเรียนสามารถรับงานบางประเภทมาทำ เพื่อเพิ่มประสบการณ์เชิงอุตสาหกรรม และเพิ่มเวลาให้นักเรียนฝึกงานในโรงงานมากขึ้น

- (4) ขยายระบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียน โรงงาน เพื่อให้มีการสอนภาคทฤษฎีแก่คนงานในโรงงาน รวมทั้งการให้นักศึกษามีการฝึกภาคปฏิบัติในโรงงานมากขึ้น
- (5) ให้มีระบบสอบเทียบฝีมือต่างๆ เพื่อให้ช่างเทคนิคและช่างฝีมือได้มีการพัฒนาวิชาชีพของตนในระยะยาว

4.4.3 สร้างและเร่งรัดการผลิตอาจารย์มหาวิทยาลัย และนักวิจัยในสาขาที่ขาดแคลน โดย

- (1) เพิ่มการจัดส่งบุคคลไปศึกษาระดับปริญญาโท-เอก ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของต่างประเทศ
- (2) สนับสนุนการเพิ่มจำนวนข้าราชการ และลูกจ้างด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งขาดแคลนอยู่ในปัจจุบัน
- (3) พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศให้สามารถผลิตบัณฑิตศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล โดยเน้นความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศที่มีชื่อเสียง
- (4) สนับสนุนการนำเข้าผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ หรือชาวไทยที่มีสัญชาติอื่น เพื่อมาสอน วิจัยและพัฒนา หรือเป็นวิทยากร ในการฝึกอบรมโดยให้มีการผ่อนคลายด้านการเก็บภาษีเงินได้ และให้ได้รับความสะดวกเกี่ยวกับการได้รับใบอนุญาตทำงาน

4.4.4 ให้ความสำคัญเป็นอันดับเร่งด่วนต่อการฝึกอบรม โดย

- (1) สร้างระบบความร่วมมือระหว่างรัฐ และสถานประกอบการเอกชนในการจัดฝึกอบรมกำลังคนเพื่อสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนกระตุ้นให้ภาคเอกชนได้มีส่วนรับผิดชอบในการฝึกอบรมแรงงานของตนเอง โดยจัดตั้งกองทุนพัฒนาทักษะขึ้น
- (2) ชักชวนรัฐบาลต่างประเทศ บริษัทข้ามชาติ หรือสถาบันที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศให้จัดโครงการฝึกอบรมเป็นพิเศษแก่บุคลากรไทยในสาขาที่มีความต้องการสูง เช่น ผู้บริหารงานวิจัย ผู้นำการวิจัย และนักวิจัย

- (3) สนับสนุนให้บุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีโอกาสเข้ารับฝึกอบรม รวมทั้งเข้าร่วมประชุมสัมมนาวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.4.5 ปรับปรุงสภาพการทำงานด้านวิชาการโดยเฉพาะการสอน การวิจัยและพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่จะรักษากำลังคนที่มีความสามารถสูงไว้ในระบบราชการ โดย

- (1) ปรับปรุงระบบบริหารและดำเนินงานขององค์กรวิจัย สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ ให้มีความคล่องตัวทั้งทางด้านการเงิน พัสดุ และบุคลากร
- (2) ปรับปรุงอัตราเงินเดือนหรือจ่ายเงินเพิ่มพิเศษให้แก่อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ รวมทั้งบุคลากรในสาขาวิชาที่มีความสำคัญสูงต่อภาครัฐและขาดแคลน
- (3) ให้สถาบันอุดมศึกษาและองค์กรวิจัยต่างๆ มีการโอนย้ายหมุนเวียนบุคลากรด้านวิชาการข้ามสถาบันหรือหน่วยงานมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ และเป็นการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพิจารณามาตรการผ่อนผันให้บุคลากรภาครัฐไปร่วมทำงานวิชาการกับภาคเอกชนได้โดยสะดวกโดยไม่ผิดกฎระเบียบของราชการ
- (4) จัดให้บุคลากรวิจัยที่มีความสามารถสูงได้ทำงานที่ทำทนายร่วมกันอันจะช่วยเพิ่มพูนทักษะและบังเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างจริงจัง เช่น จัดให้มีโครงการวิจัยและพัฒนาในระดับชาติ สถาบันวิจัยเฉพาะทาง อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

4.5 จัดระบบการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

4.5.1 กำหนดนโยบายและแผนการวิจัยและพัฒนาให้สอดคล้องกับระดับการพัฒนาทางอุตสาหกรรม ดังนี้

- (1) ให้ความสำคัญต่อการวิจัยและพัฒนาเพื่อการคัดเลือก การดัดแปลงและการปรับปรุงเทคโนโลยีนำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

- (2) ให้มีการปรับนโยบายและแผนการวิจัยและพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ
- (3) ให้มีการจัดระบบบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนาทั้งในระดับองค์กร รัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและติดตามประเมินผล

4.5.2 ปรับปรุงสถาบันวิจัยและพัฒนาของรัฐให้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรม โดย

- (1) ให้สถาบันวิจัยดำเนินการในลักษณะที่เชื่อมโยงกับธุรกิจอุตสาหกรรมมากขึ้น โดย ให้เอกชนร่วมเป็นกรรมการบริหาร สร้างกลไกร่วมมือกับเอกชนในการป้อนข้อมูลการวิจัยและจัดทำแผนดำเนินการร่วมกัน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้เอกชนเข้ามาใช้บริการให้มากขึ้น เป็นต้น
- (2) ปรับปรุงองค์กรวิจัยของรัฐให้มีความชำนาญเฉพาะทางมากขึ้น เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทางบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์อย่างเพียงพอที่จะเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศทางวิชาการ ที่พร้อมจะให้ความสนใจสนับสนุนทางเทคโนโลยีแก่อุตสาหกรรมเฉพาะด้านได้
- (3) ปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีการดำเนินงานที่คล่องตัวและเป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่มีความสามารถให้เข้ามาทำงาน และให้มีการลดภาษีเครื่องมื่ออุปกรณ์เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาแก่องค์กรรัฐด้วย

4.5.3 สนับสนุนการวิจัยค้นคว้าในสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นศูนย์รวมความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของชาติ โดย

- (1) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัย และพัฒนาให้มากขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของรัฐ
- (2) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของนักศึกษาปริญญาโท-เอก โดยให้มีการชี้แนะให้ทำการวิจัยตามแผนการวิจัยและพัฒนาของชาติ และให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อนำไปสู่การค้า

4.5.4 ส่งเสริมบทบาทของเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี โดย

- (1) ใช้มาตรการจูงใจด้านภาษี เช่น ให้หักลดหย่อนค่าใช้จ่ายด้านวิจัยและพัฒนาจากเงินได้พึงประเมินนิติบุคคลมากกว่าค่าใช้จ่ายจริง เป็น 1.5-2.0 เท่า ให้หัก

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์วิจัยและทดสอบได้ในอัตราเร่ง ยกเว้นหรือลดภาษี
 ขาเข้าเครื่องจักรเครื่องมือวัดชิ้นส่วน วัสดุดิบและวัสดุสิ้นเปลือง ตลอดจน
 ตัวอย่างสินค้าที่ใช้ในกิจกรรมวิเคราะห์ทดสอบ และวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

- (2) ใช้มาตรการจูงใจด้านการเงิน เพื่อให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
 เทคโนโลยี เช่น การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และเงินสมทบสำหรับการวิจัยและ
 พัฒนาสนับสนุนให้มีกองทุนในลักษณะเวนเจอร์แคปปิตอล เพื่อใช้ในการนำ
 ผลการวิจัยหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มาดำเนินการทางธุรกิจ ส่งเสริมการจัดตั้ง
 กองทุนร่วมระหว่างรัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนา
- (3) ให้มีมาตรการจูงใจด้านอื่นๆ เช่น การปรับปรุงการจัดซื้อ / จัดจ้างของทาง
 ราชการและรัฐวิสาหกิจ เพื่อเปิดตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาในประเทศ
 การให้ความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น
- (4) ขยายขอบเขตการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีให้ครอบคลุมถึงการควบคุม
 คุณภาพ การปรับปรุงผังโรงงาน และการนำผลการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในเชิง
 พาณิชยกรรมด้วย

4.5.5 ให้มีการพัฒนาอาชีพนักวิจัยและพัฒนา โดย

- (1) ปรับปรุงความก้าวหน้าของนักวิจัยให้สามารถเลื่อนระดับชั้นไปจนถึงระดับ
 สูงสุดเทียบเท่ากับตำแหน่งในสายการบริหารในกรณีของส่วนราชการ และ
 ระดับสูงสุดของสายวิชาการในกรณีของสถาบันศึกษา โดยยังคงหน้าที่ความ
 รับผิดชอบในการวิจัยต่อไป
- (2) ให้มีการประกาศเกียรติคุณและการยกย่องความดี ความชอบในทางราชการ
 แก่นักวิจัย และนักประดิษฐ์คิดค้นที่มีผลงานดีเด่นและเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- (3) ให้ถือว่านักวิทยาศาสตร์ นักประดิษฐ์ นักวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยี เป็น
 ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระตามประมวลรัษฎากร เพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์ในการ
 หักค่าใช้จ่ายในการคิดคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

4.6 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการใช้ และการพัฒนาเทคโนโลยี ดังนี้

- 4.6.1 พัฒนาระบบมาตรวิทยา มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์
 ทดสอบ โดย

- (1) เร่งรัดพัฒนาการดำเนินการตามระบบมาตรฐานวิทยาทางวิทยาศาสตร์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยสนับสนุนหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายด้านความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ กำลังคน และการพัฒนาความสามารถของบุคลากร รวมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันในระยะยาวระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนามาตรฐานวิทยา ตลอดจนส่งเสริมการลงทุนในการผลิตเครื่องมือวัด และเครื่องมือวิเคราะห์ทดสอบเพื่อทดแทนการนำเข้า
- (2) เร่งรัดการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เพียงพอและสอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ ความต้องการของผู้บริโภค และเครื่องมือที่จะใช้ตรวจสอบ รวมทั้งกำหนดระบบการตรวจสอบ และรับรองคุณภาพให้เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศและให้สอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์กับแนวปฏิบัติและมาตรฐานสากล
- (3) สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ทดสอบ การพัฒนาระบบการรับรองห้องปฏิบัติการ การสอบเทียบปรับตั้งความถูกต้องของเครื่องมือวัด เครื่องมือวิเคราะห์ทดสอบต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ และสามารถให้บริการได้ตามความต้องการของอุตสาหกรรมรวมทั้งให้มีการลดภาษีแก่เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้วิเคราะห์ทดสอบ

4.6.2 สร้างบรรยากาศและจิตสำนึกทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย

- (1) ส่งเสริมบทบาทของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนในสาขาอาชีพต่างๆ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและสร้างบรรยากาศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประชาชน
- (2) ปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ให้มีการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันในการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบและนอกระบบโรงเรียนและจูงใจให้มีผู้สนใจศึกษาทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยปรับปรุงสภาพการเรียน การสอนให้มีอุปกรณ์การทดลองให้เห็นจริง หรือสร้างบรรยากาศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่ผู้เรียน เป็นต้น

บทที่ 5

การพัฒนาบริการพื้นฐาน

1. ผลการพัฒนาด้านบริการพื้นฐานที่ผ่านมา

1.1 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) การพัฒนาระบบการบริการพื้นฐาน ได้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ กล่าวคือ การนำบริการพื้นฐานที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ การเชื่อมโยงโครงข่ายให้สมบูรณ์และยกระดับคุณภาพบริการ การเพิ่มบทบาทเอกชนในการแบ่งเบาภาระการลงทุนและเพิ่มประสิทธิภาพบริการการปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานของรัฐ การปรับโครงสร้างราคาให้เหมาะสมและการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา โดยได้ใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนถึง 344,000 ล้านบาท ซึ่งสูงกว่าในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 ประมาณเกือบเท่าตัว อย่างไรก็ตาม การลงทุนตามโครงการต่างๆ ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรประกอบกับภาครัฐยังมีข้อจำกัดหลายด้านที่ไม่อาจดำเนินการตามแผนได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนขยายบริการพื้นฐานเป็นไปอย่างประเทศได้ขยายตัวในอัตราสูงเกินกว่าเป้าหมายที่แผนพัฒนา ฉบับที่ 6 กำหนดไว้มากจึงส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐานทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีสภาพคอขวดที่สำคัญต่อการพัฒนาในอนาคต ดังนี้

- 1.1.1 การขนส่ง ระบบโครงข่ายยังไม่สมบูรณ์และไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณการขนส่งให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาสภาพการจราจรที่แออัด แม้ว่าจะได้มีการริเริ่มโครงการที่สำคัญไปบ้างแล้ว เช่น ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร ระบบทางด่วนขั้นที่ 2 ทางรถไฟและทางด่วนยกระดับ เป็นต้น แต่การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ประกอบกับขั้นตอนการดำเนินงานมีความล่าช้าอยู่อีกมาก โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน
- 1.1.2 โทรศัพท์ ยังมีผู้โทรใช้เป็นจำนวนสูงถึงประมาณ 1 ล้านเลขหมายแม้ว่าจะได้ดำเนินการขยายโทรศัพท์เพิ่มขึ้นจาก 8 เลขหมาย เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 เป็น 1.8 ล้านเลขหมายแล้วก็ตาม แต่ก็ยังทำให้จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากรมีสัดส่วนเพียง เลขหมายต่อ 100 คนเท่านั้น ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีโทรศัพท์เฉลี่ย 9 เลขหมายต่อ 100 คน
- 1.1.3 น้ำประปา ยังไม่สามารถสนองความต้องการได้อย่างพอเพียงกล่าวคือในเขตนครหลวงกำลังผลิตยังต่ำกว่าความต้องการถึง 4 แสนลูกบาศก์เมตรต่อวัน และในเขตภูมิภาคการให้บริการยังไม่สามารถกระจายได้อย่างทั่วถึง

1.1.4 ที่อยู่อาศัย มีจำนวนชุมชนแออัดที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงให้มีสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอีก 190,000 ครัวเรือน ในขณะที่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 สามารถปรับปรุงชุมชนแออัดได้เพียง 30,000 ครัวเรือนเท่านั้น

1.2 การพัฒนาบริการพื้นฐานที่ผ่านมา ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญๆ สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ผูกขาดโดยภาครัฐ ขัดจำกัดวิธีลงทุนและเพิ่มบทบาทภาคเอกชน

บริการพื้นฐานส่วนใหญ่ยังดำเนินการผูกขาดโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งมีข้อจำกัดในด้านเงินลงทุนที่ยังต้องพึ่งพาเงินกู้ต่างประเทศเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถขยายบริการได้ทันกับความต้องการ ทั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดของกฎหมายที่ไม่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการ และลงทุนจัดบริการพื้นฐานในรูปแบบต่างๆ ได้

1.2.2 ขาดประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการ

การจัดบริการพื้นฐานส่วนใหญ่ ดำเนินการโดยภาครัฐ ซึ่งมีกฎระเบียบและขั้นตอนดำเนินงานที่ยุกยักซับซ้อน และขาดความคล่องตัว ทำให้การดำเนินงานโครงการหลายโครงการมีความล่าช้า และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ แม้ว่าในระยะที่ผ่านมาได้พยายามปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้เป็นเชิงธุรกิจมากขึ้นบ้างแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่ต้องใช้เวลาในการแก้ไข ทำให้ผลที่ได้รับในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จึงยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร

1.2.3 ขาดแผนระยะยาว

หน่วยงานที่ให้บริการส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดทำแผนระยะยาว ในการขยายโครงข่ายบริการพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งยังขาดการประสานแผนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินงานโครงการประสบปัญหาทั้งในขั้นพิจารณาอนุมัติและขั้นปฏิบัติงานตามโครงการ

1.2.4 คุณภาพบริการพื้นฐานบางประเภทยังไม่ได้มาตรฐานสากล

บริการพื้นฐานบางประเภท ยังไม่มีคุณภาพสูงพอกับระดับความต้องการใช้ที่พัฒนาไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ในอันที่จะช่วยสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบขนส่งและสภาพการจราจรที่แออัดคับคั่ง โทรศัพท์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศยังติดต่อกันไม่ได้ไม่สะดวก และน้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ เป็นต้น

1.2.5 ขาดองค์กรกลางระดับนโยบายที่จะประสานโครงข่ายต่างๆ ให้เป็นระบบ

- (1) ด้านขนส่ง หน่วยงานรับผิดชอบในการพัฒนาด้านขนส่งยังขาดการประสานงานโครงข่ายในรูปแบบต่างๆ ให้เป็นระบบครบวงจร
- (2) ด้านการสื่อสาร องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทย ยังขาดการประสานงานที่ดี และมีการดำเนินงานในลักษณะซ้ำซ้อน
- (3) ด้านน้ำประปา การพัฒนาแหล่งน้ำดิบการจัดกระจายอยู่ตามหน่วยราชการต่างๆ และขาดองค์กรหลักเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารและการจัดการ

1.2.6 ราคาและอัตราค่าบริการยังไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง

กระบวนการพิจารณานโยบายในด้านราคายังไม่มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นในเชิงธุรกิจอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังอิงอยู่กับนโยบายทางการเมืองมากกว่าการคำนึงถึงต้นทุนที่แท้จริง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและคุณภาพบริการ นอกจากนี้ ในบางกรณียังเป็นภาระต้องมีการอุดหนุนจากภาครัฐอีกด้วย

1.2.7 ปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม

การขยายบริการพื้นฐานในระยะที่ผ่านมา ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นถึงขั้นวิกฤต และยากต่อการแก้ไข เช่น ปัญหาบำบัดน้ำเสียและปัญหาอากาศเป็นพิษอันเนื่องมาจากการจราจร เป็นต้น

1.2.8 ขาดแคลนบุคลากร

บุคลากรด้านพื้นฐานยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะบุคลากรในระดับวิศวกร ช่างเทคนิค และระดับผู้บริหารทำให้การพัฒนาและขยายบริการพื้นฐานบางประเภทมีอุปสรรคในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายการพัฒนาบริการพื้นฐาน

การพัฒนาบริการพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มีแนวนโยบายที่จะเร่งรัดขยายการลงทุนด้านบริการพื้นฐาน ให้มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอที่จะรองรับการผลิตของอุตสาหกรรมและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเร่งรัดกำหนดการดำเนินการเพิ่มบทบาทเอกชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการได้อย่างจริงจังมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานของภาครัฐโดยผ่อนคลายกฎระเบียบ และลดขั้นตอนการดำเนินโครงการลงทุนต่างๆ ให้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเป้าหมายด้านบริการพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงกำหนดไว้ดังนี้

2.1 ขนส่ง

- 2.1.1 เพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพการให้บริการด้านขนส่งให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีต้นทุนต่ำ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านอื่นๆ และเสริมฐานะการแข่งขันของประเทศให้คงไว้ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง
- 2.1.2 ให้ระบบการขนส่ง เป็นตัวเร่งหรือชักนำให้เกิดการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น
- 2.1.3 มุ่งรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

2.2 สื่อสาร

- 2.2.1 ขยายบริการโทรศัพท์ให้เพียงพอกับจำนวนคำขอใช้บริการ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.2.2 เพิ่มจำนวนโทรศัพท์ให้ได้ไม่น้อยกว่า 10 เลขหมาย ที่ให้บริการได้ต่อประชากร 100 คน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.2.3 ยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านสื่อสารทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้ได้มาตรฐานสากล
- 2.2.4 ให้มีบริการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัล เพื่อสนองความต้องการขอภาคธุรกิจและสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

2.3 ห้ำประปา

- 2.3.1 จัดบริการน้ำประปาให้เพียงพอกับความต้องการในการขยายตัวของชุมชนเมืองและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่
- 2.3.2 ขยายกำลังผลิตน้ำประปาในเขตนครหลวงเพิ่มขึ้นจาก 2.8 เป็น 4.5 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.3.3 ขยายกำลังผลิตน้ำประปาในภูมิภาค เพิ่มขึ้นจาก 1.3 เป็น 2.9 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.3.4 จัดให้มีการสำรวจและก่อสร้างระบบประปาชนบท ในหมู่บ้านทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เพิ่มขึ้นจำนวน 15,865 หมู่บ้าน

2.4 ที่อยู่อาศัย

- 2.4.1 รัฐจะจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการเต็มโตของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เมืองในภูมิภาค และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 รวม 112,000 หน่วย โดยเน้นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย และคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม แบ่งเป็น
- (1) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 65,000 หน่วย
  - (2) ในเขตภูมิภาค 47,000 หน่วย
- 2.4.2 ปรับปรุงชุมชนแออัด และจัดให้มีระบบบริหารชุมชนที่มีประสิทธิภาพในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 รวม 80,000 ครัวเรือน แบ่งเป็น
- (1) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 73,000 ครัวเรือน
  - (2) ในเขตภูมิภาค 7,000 ครัวเรือน

3. แนวทางการพัฒนาบริการพื้นฐาน

3.1 สนับสนุนบทบาทเอกชนเข้าร่วมลงทุน และกระจายวิธีระดมทุนให้กว้างขวางขึ้น

- (1) แก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการให้เอกชนเข้ามาลงทุนและดำเนินงานให้บริการพื้นฐาน

- (2) กำหนดให้มีองค์กร หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนที่ชัดเจน สำหรับการพิจารณา บทบาทภาคเอกชนที่จะมาลงทุน และดำเนินงานให้บริการพื้นฐานในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจังต่อไป
- (3) ส่งเสริมให้มีการทำสัญญาว่าจ้างเอกชน เพื่อดำเนินกิจกรรมบางอย่างของรัฐ หรือทำสัญญาว่าจ้างเอกชนมาบริหารงานบางส่วน
- (4) ปรับปรุงวิธีระดมทุนด้านบริการพื้นฐานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดย
  - (4.1) ให้ความสำคัญกับวิธีการเพิ่มส่วนทุนในรูปแบบต่างๆ แทนการกู้เงินให้มากขึ้น
  - (4.2) สนับสนุนให้มีการเปลี่ยนสถานะรัฐวิสาหกิจบางแห่งให้อยู่ในรูปแบบบริษัท จำกัด โดยกระจายหุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดออกขายให้สาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์ หรือตกลงขายหุ้นให้กับพนักงานและเอกชนโดยตรง
  - (4.3) สนับสนุนให้มีการระดมทุนโดยการขายพันธบัตร
  - (4.4) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนกับเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

3.2.1 ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่ให้บริการพื้นฐาน

- (1) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารและการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการพื้นฐาน ให้มีความคล่องตัวในการจัดการ และเป็นเชิงธุรกิจมากขึ้น โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบข้อมูล การจัดทำแผนการลงทุน และแผนวิสาหกิจ เพื่อเป็นกรอบในการบริหารและดำเนินงาน
- (2) ปรับปรุงกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และลดขั้นตอนต่างๆ ของระเบียบราชการให้มีความคล่องตัว และรวดเร็วในการพิจารณาโครงการ รวมทั้งเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานในลักษณะการให้บริการในเชิงธุรกิจมากขึ้น ตลอดจนให้มีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

3.2.2 จัดให้มีการวางแผนระยะยาวและมีระบบการสานแผน

- (1) กำหนดให้หน่วยงานที่ให้บริการพื้นฐานจัดทำแผนระยะยาว 10-20 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบหลักในการขยายงาน และกำหนดโครงการในอนาคต

- (2) กำหนดให้มีองค์กรเฉพาะรับผิดชอบการประสานแผนระยะยาวของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

3.2.3 ปรับปรุงกระบวนการกำหนดราคาให้เหมาะสม และเป็นธรรมมากขึ้น

- (1) สนับสนุนให้มีการตั้งองค์กรที่มีลักษณะถาวรและเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางด้านการเมือง เพื่อกำกับดูแลและกำหนดราคาบริการพื้นฐานแต่ละชนิดให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง เพื่อให้การให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความ เป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและผู้ให้บริการ
- (2) กำหนดให้มีข้อยกเว้น ในลักษณะที่ผ่อนปรนสำหรับการกำหนดราคาบริการพื้นฐานบางประเภทแก่ผู้ยากจน หรือผู้ด้อยโอกาส เช่น การปรับปรุงสภาพชุมชนแออัดรัฐควรให้การอุดหนุนเป็นกรณีเฉพาะ

3.2.4 จัดให้มีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาลภาวะ และสิ่งแวดล้อม

- (1) กำหนดให้การก่อสร้างโครงการบริการพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องมีระบบป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยให้รวมค่าใช้จ่ายของแผนงานดังกล่าวไว้ในต้นทุนของโครงการด้วย
- (2) จัดทำแผนแม่บทสำหรับระบบบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะมูลฝอยโดยพิจารณาถึงประเด็นที่สำคัญ คือ
  - (2.1) การกำหนดรูปแบบการระดมเงินทุนและร่วมทุนจากภาคเอกชน
  - (2.2) การกำกับ ดูแลให้มีมาตรการลงโทษผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง
  - (2.3) การจัดเก็บค่าใช้จ่ายด้านระบบบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะมูลฝอย ให้คุ้มค่าการลงทุนและบำรุงรักษา โดยให้หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล

3.2.5 พัฒนาบุคลากรที่จะสนองความต้องการสำหรับการพัฒนาบริการพื้นฐาน

เร่งผลิตบุคลากรโดยเฉพาะวิศวกร และช่างเทคนิคให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยให้การสนับสนุนสถาบันการศึกษา และสถาบันฝึกอบรมทั้งภาครัฐและเอกชน

3.3 แนวทางการพัฒนาเฉพาะสาขา

3.3.1 ขนส่ง

- (1) การแก้ไขปัญหาความแออัดของการจราจรและจัดระบบขนส่งในเมือง
  - (1.1) เร่งก่อสร้างถนนวงแหวนรอบเมืองหรือทางเลี้ยวเมืองสำหรับเขตชุมชนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นทางเลือกของผู้เดินทางที่ไม่จำเป็นต้องเข้าเมือง และลดปัญหาความแออัดของการจราจรในเมือง
  - (1.2) เร่งก่อสร้างถนนสายรองในพื้นที่ชานเมืองกรุงเทพมหานคร ให้มีโครงข่ายเชื่อมโยงกับถนนสายหลักอย่างเป็นระบบ
  - (1.3) ก่อสร้างศูนย์ผู้โดยสารกลางเมืองที่มีลักษณะเป็นจุดรวม และต่อเชื่อมโครงข่ายระบบบริการขนส่งผู้โดยสาร ที่เดินทางด้วยรถไฟฟ้า รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน เครื่องบิน และรถโดยสาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานต่อระหว่างระบบ
  - (1.4) เร่งดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับ รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน รถไฟชุมชน และทางด่วน โดยให้มีแผนงานที่สอดคล้องกันและประสานกับโครงข่ายถนนอื่นๆ รวมทั้งพิจารณาให้รถโดยสารประจำทางใช้ทางด่วนได้สะดวกและมีจุดจอดรับส่งผู้โดยสารด้วย
  - (1.5) ใช้มาตรการควบคุม และวิธีจัดระบบการจราจรในการลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลลง โดยสนับสนุนให้มีการใช้ระบบขนส่งมวลชนให้มากขึ้น รวมทั้งจะต้องควบคุมการใช้พื้นที่ถนนที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ เช่น การห้ามจอดรถ และการปรับปรุงทางแยก ให้มีขีดความสามารถของการระบายจราจรได้ดีขึ้น เป็นต้น
  - (1.6) ก่อสร้างสถานีรถบรรทุกสาธารณะในจุดที่เหมาะสม เพื่อขนถ่ายสินค้าในเมือง
  - (1.7) สนับสนุนให้มีบริการขนส่งผู้โดยสารในแม่น้ำเจ้าพระยาและลำคลอง ต่อเนื่องในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างเป็นระบบ โดยให้รัฐหรือเอกชนร่วมก่อสร้างสถานีขนส่ง ผู้โดยสารทางน้ำที่ทันสมัยและปลอดภัย พร้อมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ถนนทางเข้า-ออก ที่จอดรถยนต์ จุดจอดรถโดยสารประจำทาง

- (1.8) ปรับปรุงองค์กรและกลไกดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข
ปัญหาการจราจร ให้มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแล และประสาน
การดำเนินงานให้มากขึ้น
- (1.9) สนับสนุนความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน เพื่อลดปัญหาสิ่ง
แวดล้อมจากการจราจร ในเรื่องอากาศเป็นพิษ เสียงดัง ฝุ่นละออง
และทัศนียภาพโดยกำหนดให้มีแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหา
สิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน รวมทั้งให้รวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุน
โครงการด้วย

(2) ด้านการขนส่งทางบก

- (2.1) พัฒนาโครงข่ายระบบทางด่วนระหว่างเมือง หรือทางหลวงพิเศษที่
ควบคุมทางเข้า-ออก เป็นระบบที่สมบูรณ์ เพื่อให้การขนส่งมี
ประสิทธิภาพสูง และช่วยกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค
- (2.2) พัฒนาการขนส่งทางถนน รถไฟ ความเร็วสูง และการขนส่งระบบ
ท่อ ให้ทันต่อความต้องการในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่
- (2.3) พัฒนาโครงข่ายถนนและรถไฟ ให้ตอบสนองการขยายตัวของ
ภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดยก่อสร้าง ปรับปรุง และเพิ่ม
มาตรฐานทางให้สามารถเชื่อมระหว่างแหล่งวัตถุดิบ แหล่งผลิต
และผู้บริโภค

(3) ด้านการขนส่งทางน้ำ

- (3.1) พัฒนาและส่งเสริมระบบพาณิชยนาวีของไทย โดยให้มีการศึกษา
เพื่อวางแผนระยะยาวในการพัฒนาองเรือ และอยู่เรือให้เพิ่มมาก
ขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ พร้อมทั้งดำเนินการให้มีการร่วมทุนกับ
ต่างประเทศ และเปิดเส้นทางเดินเรือสายใหม่ ตลอดจนให้มีการ
จัดตั้งศูนย์จอร์วาระเรือ และการประสานการขนส่งทางอากาศกับ
ทางทะเล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการตลาดให้กว้างขวางขึ้น
รวมทั้งการพิจารณามาตรการด้านภาษีเพื่อพัฒนาและส่งเสริม
ระบบพาณิชยนาวีของไทย
- (3.2) เพิ่มขีดความสามารถท่าเรือระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับ
แนวทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตามแนวชายฝั่งทะเลที่มี
ความสำคัญสูง

- (3.3) เร่งรัดและปรับปรุงงานด้านการวางแผน ประสานนโยบายและการดำเนินงาน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท่าเรือ พาณิชยนาวิ การประสานโครงข่ายในระบบขนส่งและบริการที่ต่อเนื่องจาก ท่าเรือ เพื่อให้การขนส่งสินค้าเข้า-ออก ท่าเรือเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ
- (3.4) พัฒนาท่าเรือระหว่างประเทศให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่ โดยการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่อเนื่อง เช่น ถนน รถไฟ สถานี บรรจุกุและแยกสินค้าคอนเทนเนอร์ รวมทั้งดำเนินการด้านการตลาด ว่างล่วงหน้า เพื่อให้ความสัมพันธ์สอดคล้องกับการเปิดใช้ ท่าเรือ
- (3.5) ส่งเสริมเอกชนในการลงทุนก่อสร้าง และประกอบกิจการเรือ โดยสารเพื่อการท่องเที่ยว โดยรัฐจะอำนวยความสะดวกในด้าน กฎระเบียบ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (3.6) สนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำ ลำคลอง และชายฝั่งทะเล ในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารให้มากขึ้น โดยเฉพาะท่าเรือที่รัฐ ก่อสร้างแล้วเสร็จ จะต้องนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดย เร่งรัดดำเนินการให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารและ การจัดการ
- (4) ด้านการขนส่งทางอากาศ
- (4.1) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
- (4.1.1) เพิ่มขีดความสามารถการให้บริการท่าอากาศยานพาณิชย์ สากลที่มีอยู่และที่กำลังจะพัฒนาขึ้นใหม่ให้เกิดความ สะดวก ในการให้บริการแก่ผู้โดยสารและสินค้าให้มากขึ้น รวมทั้งยกระดับการให้บริการให้ได้มาตรฐานสากล
- (4.1.2) ส่งเสริมให้สายการบินต่างๆ เพิ่มการบินประจำมาลงใน ประเทศไทย โดยเฉพาะท่าอากาศยานพาณิชย์สากลใน ภูมิภาคให้มากขึ้นทั้งจำนวนสายการบิน และจำนวน เที่ยวบิน

- (4.1.3) ขยายและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่ต่อเนื่องกับ
ท่าอากาศยาน เช่น โครงข่ายถนน รถไฟ ท่าเรือ ระบบท่อน้ำมัน ระบบสื่อสารตลอดจนการให้บริการขนส่งให้
เพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความสะดวกใน
การเชื่อมโยงทางเข้า-ออกระหว่างสนามบินกับตัวเมือง
เขตเศรษฐกิจพิเศษ และแหล่งท่องเที่ยว
- (4.1.4) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการ การบริหารและพัฒนา
เส้นทางบิน โดยแสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อน
บ้านในภูมิภาคนี้ เพื่อประสานและเชื่อมโยงระบบอุปกรณ์
ควบคุมจราจรให้พอเพียง และมีความปลอดภัยสูง
- (4.1.5) สนับสนุน และเพิ่มความสะดวกให้มีการเดินทางทาง
อากาศเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งแหล่ง
ท่องเที่ยวภายในประเทศ และเชื่อมต่อไปยังแหล่ง
ท่องเที่ยวของประเทศใกล้เคียงด้วย
- (4.1.6) ส่งเสริมให้มีการขนส่งสินค้าเชื่อมโยงระหว่างทางน้ำ และ
ทางอากาศ ทั้งการส่งออก การนำเข้า และสินค้าถ่ายลำ
เพื่อจูงใจให้สินค้ามาผ่านประเทศไทยมากขึ้น
- (4.1.7) พิจารณาดำเนินการก่อสร้างท่าอากาศยานพาณิชย์สากล
แห่งที่ 2 ของกรุงเทพมหานคร เพื่อแบ่งเบาภาระของ
ท่าอากาศยานกรุงเทพ โดยการพัฒนาดังกล่าวต้อง
คำนึงถึงความสอดคล้องในด้านการพัฒนาเมือง การ
พัฒนากิจการต่อเนื่องกับการบิน การพัฒนาโครงข่าย
เชื่อมโยงที่สะดวก และเหมาะสม ตลอดจนควบคุม
ผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมให้อยู่ในระดับ
มาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดจากเสียงรบกวน
นอกจากนั้น รูปแบบในการบริการและพัฒนาดังกล่าวควร
ให้เกิดความคล่องตัวทั้งด้านการดำเนินงานและการลงทุน
โดยพิจารณาให้เอกชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนา
ดังกล่าวด้วย
- (4.2) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการวางแผน การบริหาร การจัดการ และ
วิธีการลงทุน

- (4.2.1) กำหนดให้มีการจัดทำแผนระยะยาว 15 ปี ในการพัฒนา และการลงทุนของหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีระบบ และได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะครอบคลุมเรื่องทำ อากาศยาน และสายการบินเท่านั้น แต่ให้รวมถึงโครงข่าย การขนส่งและสื่อสาร ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุนและ การส่งออก รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ กิจการบินและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการบินที่ เปลี่ยนแปลงไปด้วย นอกจากนี้จะต้องให้ความสำคัญกับ การพัฒนาองค์กรการวางแผนให้มีลักษณะถาวรยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในการ ดำเนินงาน
- (4.2.2) ปรับโครงสร้างกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบิน เช่น บริษัท การบินไทย จำกัด การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย และบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย ให้เป็นเชิงธุรกิจ มากขึ้นในด้านการบริหารการดำเนินงานและการปรับปรุง องค์กรตลอดจนวิธีการลงทุน โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาท เอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การให้สัมปทาน การร่วมทุน การระดมทุน จากมหาชน ตลอดจนการให้เอกชนมาลงทุนและ ดำเนินการในกิจการบางอย่าง เป็นต้น
- (4.2.3) สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมบุคลากรขนส่งทาง อากาศทุกสาขาภายในประเทศไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางใน การฝึกอบรมและเสริมสร้างคุณภาพ ประสิทธิภาพของ บุคลากรให้ได้มาตรฐานระดับสูง โดยสนับสนุนเอกชนให้มี บทบาทดำเนินการในด้านนี้มากขึ้น

3.3.2 การสื่อสาร

(1) ปรับปรุงกฎระเบียบด้านสื่อสาร

- (1.1) ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย และสอดคล้องกับเทคโนโลยีด้านสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- (1.2) ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มบทบาทภาคเอกชน เพื่อให้สามารถเข้ามาร่วมลงทุนกับภาครัฐในหารขยายบริการหลักและบริการเสริมมากขึ้น โดยเฉพาะบริการเสริมให้เอกชนสามารถลงทุนและดำเนินการได้ด้วยตนเอง
- (1.3) ปรับปรุงกฎระเบียบที่กำกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและขจัดความซ้ำซ้อนในการลงทุนให้บริการ

(2) ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน

- (2.1) จัดให้มีแผนแม่บทการพัฒนาการสื่อสารแห่งชาติ ที่มีลักษณะเป็นแผนระยะยาวประมาณ 10 เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาด้านสื่อสารให้มีทิศทางพัฒนาที่ต่อเนื่องและมีเป้าหมายชัดเจน ประกอบด้วย การประมาณความต้องการ และการขยายเครือข่ายบริการประเภทต่างๆ การพัฒนาองค์กร การพัฒนาเทคโนโลยีด้านสื่อสารการผลิต และพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (2.2) ปรับปรุงระบบบริหารและการดำเนินงานหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการให้เกิดความคล่องตัว และมีเอกภาพมากยิ่งขึ้น
- (2.3) ให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางอิสระระดับสูงและมีกฎหมายรองรับ ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อกำหนดนโยบายต่างๆ ด้านสื่อสารรวมถึงการกำหนดโครงสร้างราคาค่าบริการให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ให้และผู้ให้บริการและประสานแผนงานด้านสื่อสารเพื่อให้บรรลุแนวทางดังกล่าว ให้อาศัยอำนาจทางฝ่ายบริหารจัดการตั้งคณะกรรมการการสื่อสารแห่งชาติขึ้นในระยะแรก

(3) ปรับโครงสร้างราคาให้เหมาะสม

กำหนดอัตราค่าบริการให้สอดคล้องกับต้นทุนที่แท้จริง โดยเฉพาะบริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ ให้มีอัตราค่าบริการอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ อันจะเป็นการสนับสนุนการลงทุนในสาขาอื่นๆ เช่น สาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการ เป็นต้น

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม ให้มีการวิจัยและนำผลงานวิจัยด้านโทรคมนาคมมาใช้ประโยชน์ในเชิง

พาณิชย์มากขึ้น เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ด้านโทรคมนาคม

(5) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ให้มีการทำแผนสารสนเทศแห่งชาติและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยอุตสาหกรรมข้อมูล อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ อุตสาหกรรมด้านบริการโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมด้านผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม

(6) บริหารความถี่วิทยุให้มีประสิทธิภาพ

(6.1) ควบคุม ดูแล การนำความถี่วิทยุมาใช้ในกิจการสื่อสารเฉพาะที่มีความจำเป็น ตลอดจนจัดระเบียบการใช้ความถี่วิทยุให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

(6.2) ควบคุมข่ายสื่อสารเฉพาะกิจให้มีการขยายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยคำนึงถึงการใช้โครงข่ายหลักให้มากที่สุดก่อน ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงทุนซ้ำซ้อนและการสิ้นเปลืองทรัพยากร

(7) ปรับปรุงงานด้านสื่อสารมวลชน

(7.1) จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ของรัฐ โดยเน้นการใช้สื่อสารมวลชนทางด้านวิทยุและโทรทัศน์ที่สามารถตอบสนองต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวโน้มนโยบายและนโยบายและโครงการพัฒนาประเทศแก่ประชาชน

- (7.2) ปรับปรุงการผลิตรายการให้มีสาระที่เป็นประโยชน์มากขึ้น ทางด้าน การศึกษา และการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

3.3.3 น้ำประปา

(1) การพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำดิบ

- (1.1) จัดให้มีกลไกประสานงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่ขั้นตอน การพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำดิบ การวางระบบส่งน้ำ การ วางแผนผลิตและการจำหน่ายน้ำประปา
- (1.2) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อม ทั้งสนับสนุนภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น
- (1.3) กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งเบาภาระการลงทุนและกำหนดอัตราค่า น้ำดิบ ให้สะท้อนต้นทุนในการผลิต

(2) การปรับปรุงกิจการประปา

- (2.1) ปรับปรุงกิจการประปาเดิมและก่อสร้างประปาใหม่ เพื่อขยายกำลัง ผลิตและยกระดับคุณภาพบริการน้ำประปาให้เพียงพอกับความ ต้องการ โดยเฉพาะพื้นที่มีแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจสูง
- (2.2) กำหนดอัตราค่าน้ำให้สะท้อนต้นทุนทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริงใน แต่ละพื้นที่ ตลอดจนปรับปรุงหลักเกณฑ์การคิดค่าบริการให้ เหมาะสม และเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและผู้ให้บริการ
- (2.3) กำหนดแนวทางส่งเสริมและจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุน ในการพัฒนาระบบบริการน้ำประปาเพื่อการบริโภคและอุตสาหกรรมให้มากขึ้น

3.3.4 ที่อยู่อาศัย

(1) พัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

- (1.1) นำมาตรการผังเมืองมาเป็นเครื่องชี้นำ ในการกำกับดูแลการใช้ ประโยชน์ที่ดินและการลงทุนในด้านสาธารณูปโภคของรัฐ เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

- (1.2) ให้จัดเตรียมพื้นที่ หรือเวนคืนที่ดินเพื่อการจัดสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้น้อยไว้ด้วย เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ หรือโครงการใหญ่ๆ ที่มีผลเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย
- (2) พัฒนางองค์กร เพิ่มบทบาท และขีดความสามารถในการประสานงาน และการให้บริการของหน่วยงานของภาครัฐ และท้องถิ่นให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาให้มืองค์กรกลางในลักษณะถาวรเพื่อประสานนโยบาย และการดำเนินงานในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- (3) พัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย แรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนแออัดในเมือง ให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาภาคมหานคร และเขตเศรษฐกิจใหม่โดยรัฐเพิ่มการอุดหนุนให้เพียงพอเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

บทที่ 6

การพัฒนาพลังงาน

1. สรุปสถานการณ์พลังงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

- 1.1 ในช่วงที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวในอัตราสูงเกินกว่าเป้าหมายที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 กำหนดไว้มาก กล่าวคือ มีการขยายตัวในอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 10.5 ต่อปี เนื่องจากการส่งออก การลงทุน และการท่องเที่ยวขยายตัวสูงมาก นอกจากนี้โครงสร้างเศรษฐกิจไทยได้เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรชนบทสู่การผลิตภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยมีการกระจายธุรกิจอุตสาหกรรม ไปยังชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคต่าง ๆ และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้น
- 1.2 ผลการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยดังกล่าว ทำให้ความต้องการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ของประเทศในแต่ละวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือเพิ่มจาก 388 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2530 เป็น 605 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2533 โดยการใช้ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 64 เป็นการใช้น้ำมันปิโตรเลียม ในขณะที่การผลิตพลังงานในประเทศมีเพียงวันละ 177 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2533 เท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นก๊าซธรรมชาติและถ่านหิน
- 1.3 โดยเหตุที่ความต้องการใช้พลังงานในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การผลิตมีจำนวนจำกัด จึงต้องมีการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศจำนวนมาก ทั้งนี้ เป็นการนำเข้าน้ำมันปิโตรเลียมเกือบทั้งหมด ทำให้สัดส่วนการนำเข้าต่อการใช้พลังงานของประเทศสูงถึงประมาณร้อยละ 60 เกินกว่าเป้าหมายที่จะลดการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศให้เหลือร้อยละ 49 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ซึ่งส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของประเทศ
- 1.4 สถานการณ์พลังงานของประเทศที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงปัญหาหลักของการพัฒนาพลังงานซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาในระยะต่อไป หากไม่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม คือ
- 1.4.1 ความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะมีผลทำให้
- (1) การพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะในช่วงสั้นไม่สามารถพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในประเทศได้เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของประเทศ
  - (2) การลงทุนในการพัฒนาพลังงานเพิ่มขึ้นมาก ทำให้การการลงทุนของรัฐเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการพัฒนาส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการโดยภาครัฐบาลการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนยังดำเนินการไปได้ช้าและอยู่ในขั้นเริ่มต้น

- 1.4.2 ในช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ประเทศไทยได้รับประโยชน์มากจากการลดลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก แต่ในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีความไม่แน่นอนสูงมาก ซึ่งจะมีผลกระทบต่อฐานะการเงินของประเทศ
- 1.4.3 โครงสร้างและระดับราคาพลังงานยังไม่สะท้อนถึงต้นทุนการจัดหาที่แท้จริงหรือเป็นไปตามกลไกตลาด เพราะเหตุผลทางด้านการเมือง ทำให้การใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น และเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ประหยัด โดยเฉพาะการใช้ไฟฟ้า
- 1.4.4 การผลิตและการใช้พลังงานบางประเภทมีผลทำให้สภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรมลงมาก โดยเฉพาะการใช้พลังงานของยานพาหนะในเมือง และการใช้ถ่านหินในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น 4 เท่าตัวในช่วง 10 ปีข้างหน้า และอาจก่อให้เกิดปัญหาฝนกรดได้ในอนาคต เป็นต้น
- 1.4.5 กลไกการบริหารและการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐบางส่วนในด้านการพัฒนาพลังงานยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะพัฒนาพลังงานได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของความต้องการและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเฉพาะด้านเพราะมีการเลื่อนย้ายออกจากหน่วยงานสูง

2. เป้าหมายการพัฒนาพลังงาน

แนวนโยบายการพัฒนาพลังงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มุ่งที่จะจัดหาพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการ โดยพัฒนาแหล่งงานในประเทศและร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้นในการจัดหาแหล่งต้นพลังงานส่วนการบริหารจะจัดการและเร่งรัดให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่อนคลายการควบคุมเพื่อให้ระบบพลังงานเป็นไปตามกลไกตลาดและมีการแข่งขันมากที่สุด รวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมลงทุนและดำเนินการมากขึ้น ดังนั้น เป้าหมายการพัฒนาพลังงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงกำหนดไว้ดังนี้

- 2.1 เพิ่มการผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี จาก 280 พันบาเรล น้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2534 เป็น 410 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2539
- 2.2 ลดอัตราการเพิ่มการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ของประเทศโดยส่วนรวม โดยให้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.3 รักษาสัดส่วนการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 60 ในปี 2539

2.4 เร่งรัดการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายการเจาะหลุมสำรวจ และหลุมประเมินผลจำนวนไม่ต่ำกว่า 50 หลุม ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (วงเงินลงทุน ไม่ต่ำกว่า 6,000 ล้านบาท เพื่อค้นหาแหล่งปิโตรเลียมใหม่ๆ)

2.5 เพิ่มกำลังกลั่นปิโตรเลียมจาก 246 พันบาเรลต่อวันในปี 2534 เป็น 740 พันบาเรลต่อวัน ในปี 2539

2.6 กำหนดเป้าหมายการผลิตก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติเหลว และถ่านหินในประเทศ ดังนี้

	ปี 2534	ปี 2539
ก๊าซธรรมชาติ (ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน)	760	1,250
ก๊าซธรรมชาติเหลว (บาเรล/วัน)	22,000	31,000
น้ำมันดิบ (บาเรล/วัน)	24,000	24,000
ถ่านหิน (ล้านตัน/ปี)	14.6	18.5
(1) เพื่อใช้ในการผลิตไฟฟ้า	12	14
(2) เพื่อใช้ในภาคอุตสาหกรรม	2.6	4.5

2.7 เพิ่มกำลังผลิตไฟฟ้าอีก 5,400 เมกกะวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 และกำหนดเป้าหมายการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ดังนี้

	ปี 2534	ปี 2539
ก๊าซธรรมชาติ : Gwh	19,900	31,950
ล้าน ลบฟ./วัน	566	780
ถ่านลิกไนท์ : Gwh	12,431	14,275
ล้านตัน	12.1	14.0
ถ่านหินนำเข้า : Gwh	0	766
ล้านตัน	0	0.29

- 2.8 กำหนดให้กำลังผลิตสำรองของระบบไฟฟ้าอยู่ในเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของความต้องการกำลังไฟฟ้าสูงสุดต่อปี
- 2.9 กำหนดเป้าหมายการลงทุนในการผลิตไฟฟ้าโดยเอกชนสำหรับระบบการผลิตพลังงานความร้อนและไฟฟ้ารวมกันอย่างน้อย 500 เมกกะวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.10 กำหนดเป้าหมายการลดการใช้พลังงานจากมาตรการการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าในระดับ 4,500 จิกะวัตต์ชั่วโมงต่อปี ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.11 จำกัดจำนวนไฟฟ้าดับต่อผู้ใช้ไฟฟ้าหนึ่งรายในรอบปี ดังนี้

หน่วย : จำนวนครั้ง/ปี/ผู้ใช้หนึ่งราย

	ในเขตการไฟฟ้านครหลวง		ในเขตการไฟฟ้าภูมิภาค	
	2533	2539	2533	2539
ไฟฟ้าดับถาวร	6.7	3.3	10.0	7.0
ไฟฟ้าดับชั่วคราว	10.3	5.0	24.0	17.0
รวม	17.0	8.3	34.0	24.0

- 2.12 กำหนดเป้าหมายให้มีการยกเลิกการจำหน่ายน้ำมันเบนซินพิเศษที่มีสารตะกั่วภายในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

- 2.13 จำกัดระดับการปล่อยสารอันตรายจากการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ให้ไม่เกินระดับดังนี้

	2533	2539
สารตะกั่วจากยานพาหนะ (ตัน)	1,030	300
ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์จากยานพาหนะ (พันตัน)	950	750
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (พันตัน)	840	860
- ยานพาหนะ	100	50
- การผลิตไฟฟ้า	555	620
- อุตสาหกรรมและอื่นๆ	205	190

3. แนวทางการพัฒนาพลังงาน

เพื่อดำเนินการให้ได้ตามเป้าหมายการพัฒนาพลังงานดังกล่าวแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาพลังงานไว้ดังต่อไปนี้

3.1 จัดหาพลังงานให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการและให้มีความมั่นคงในราคาที่เหมาะสม โดย

3.1.1 เร่งการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียม

- (1) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร บุคลากรและระบบข้อมูลปิโตรเลียมของกรมทรัพยากรธรณีให้มีความพร้อมและคล่องตัวมากขึ้น รวมทั้งกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการถ่ายเทบุคลากรสู่ภูมิภาคเอกชน เพื่อรองรับพระราชบัญญัติปิโตรเลียมฉบับ พ.ศ. 2532
- (2) จัดทำแผนปฏิบัติการรวมว่าด้วยการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมของประเทศให้ชัดเจน โดยเฉพาะการผลิตและการใช้ปิโตรเลียมจากแหล่งต่างๆ ที่ได้มีการค้นพบแล้ว และส่งเสริมภาคเอกชนให้มีบทบาทเพิ่มขึ้น
- (3) ศึกษาและประเมินศักยภาพธรณีวิทยาปิโตรเลียมในบริเวณที่เป็นที่สนใจของเอกชน เพื่อเผยแพร่เป็นข้อมูลจูงใจให้มีการลงทุนสำรวจและผลิตปิโตรเลียมเพิ่มขึ้น
- (4) เร่งรัดการจัดตั้งองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย ตามพระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. 2533 ให้เป็นรูปธรรมและปฏิบัติการได้โดยเร็ว เพื่อนำไปสู่การเจรจาอนุญาตให้บริษัทน้ำมันสามารถสำรวจและพัฒนาก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่พัฒนาร่วมขึ้นมาใช้ประโยชน์โดยเร็ว
- (5) เร่งรัดให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยดำเนินการก่อสร้างระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติสายประธานให้เพียงพอต่อการผลิตก๊าซธรรมชาติได้ตามเป้าหมาย เช่น การก่อสร้างท่อส่งก๊าซสายประธานจากอ่าวไทย-ระยอง สายที่สอง

3.1.2 เร่งการสำรวจและพัฒนาถ่านหิน

- (1) ปรับปรุงวิธีการดำเนินการและองค์กรและบุคลากรของกรมทรัพยากรธรณี และปรับปรุงแก้ไขกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาถ่านหิน โดยเฉพาะการแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและให้การพัฒนาถ่านหินเป็นระบบมากขึ้น
- (2) สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการลงทุนสำรวจและพัฒนาถ่านหินปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดสรรแหล่งถ่านหินให้ภาคเอกชนเข้าพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ด้านอุตสาหกรรม รวมทั้งให้เอกชนเข้ามาพัฒนาแหล่งถ่านหินที่ได้

กันไว้ให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและยังไม่มีการพัฒนามาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า

- (3) พัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตและการใช้ถ่านหินให้มีประสิทธิภาพและประหยัด เช่น การผลิตถ่านหินในรูปถ่านโค้กและถ่านอัดและผลิตภัณฑ์อื่นๆ

3.1.3 เร่งให้มีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านในระดับรัฐบาลเพื่อ

- (1) ร่วมพัฒนาแหล่งพลังงาน ได้แก่ การผลิตไฟฟ้าจากแหล่งน้ำร่วมกับประเทศลาวและพม่า การสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกับพม่า มาเลเซีย เวียดนามและกัมพูชา รวมทั้งพิจารณากำหนดรูปแบบการลงทุนที่ชัดเจน โดยเน้นการเพิ่มบทบาทของเอกชน
- (2) ซื้อพลังงาน ได้แก่ การซื้อก๊าซธรรมชาติจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า และการซื้อถ่านหินหรือร่วมลงทุนพัฒนาถ่านหินในประเทศอินโดนีเซีย ลาว และพม่า เป็นต้น

3.1.4 ดำเนินการเพื่อให้ระบบการค้า การกลั่น และการขนส่งน้ำมันในประเทศมีประสิทธิภาพและมีการแข่งขันสูงต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

- (1) ส่งเสริมตลาดการค้าน้ำมันสำเร็จรูปให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เช่น ส่งเสริมให้มีสถานีบริการน้ำมัน ภายใต้เครื่องหมายการค้าหลายชนิดมากขึ้น โดยขจัดนโยบายและกฎเกณฑ์ของรัฐที่เป็นอุปสรรครวมทั้งปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการจัดซื้อน้ำมันของหน่วยงานราชการ โดยลดการผูกขาดจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะการจำหน่ายน้ำมันให้แก่รัฐวิสาหกิจที่ใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงในปริมาณสูง นอกจากนั้นต้องปรับปรุงขั้นตอนการขออนุญาตตั้งสถานีบริการน้ำมันให้มีความรวดเร็ว และการแก้ไขกฎเกณฑ์การตั้งสถานีบริการให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานะของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพื่อกระจายสถานีบริการสู่ภูมิภาคและลดต้นทุนในการประกอบกิจการในเขตเมือง ซึ่งที่ดินมีราคาแพง
- (2) ส่งเสริมตลาดก๊าซปิโตรเลียมเหลวให้มีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นอย่างเป็นธรรมทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการยกเลิกการควบคุมการนำเข้าก๊าซปิโตรเลียมเหลว

- (3) ปรับโครงสร้างของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทัดเทียมกับบริษัทเอกชนและให้กิจการน้ำมันที่รัฐถือหุ้นอยู่ทุกแห่งสามารถแข่งขันกันได้อย่างเสรี
- (4) ลงทุนเพิ่มกำลังกลั่นปิโตรเลียมในประเทศ เพื่อเพิ่มกำลังกลั่นปิโตรเลียมให้ใกล้เคียงกับความต้องการใช้โดยเร่งการก่อสร้างโรงกลั่นใหม่ในภาคตะวันออก ขยายโรงกลั่นที่ศรีราชาภายใต้เงื่อนไขที่เป็นธรรม ดำเนินการออกประกาศเชิญชวนลงทุนสร้างโรงกลั่นปิโตรเลียมฉบับใหม่ และจัดกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของรัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันกับโรงกลั่นน้ำมันในต่างประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการส่งออกน้ำมันสำเร็จรูปได้ภายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
- (5) ปรับปรุงระบบการส่งน้ำมันและก๊าซปิโตรเลียมเหลวของประเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนการขนส่งน้ำมัน กระจายศูนย์กลางการจ่ายน้ำมัน และก๊าซปิโตรเลียมเหลวออกจากกรุงเทพมหานครไปยังภูมิภาคต่างๆ และลดปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานคร โดยเร่งดำเนินการก่อสร้างท่อน้ำมันศรีราชา-ดอนเมือง-สระบุรี และท่อน้ำมันบางจาก-ดอนเมือง-บางปะอิน ให้เสร็จโดยเร็ว ส่งเสริมให้มีการขนส่งน้ำมันและก๊าซปิโตรเลียมเหลวทางรถไฟมากขึ้น การคลังน้ำมันร่วมกัน และการก่อสร้างคลังน้ำมันในภาคตะวันตกและทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร
- (6) ตรวจสอบ ควบคุม ดูแล ให้คุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงตามสถานีบริการเป็นไปตามมาตรฐานที่ทางราชการกำหนดเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้หน่วยงานของรัฐมีอุปกรณ์ กำลังคนในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

3.1.5 ลงทุนและปรับปรุงคุณภาพไฟฟ้า

- (1) เร่งพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการได้แก่ การสำรวจและพัฒนาถ่านหินในประเทศเพื่อผลิตไฟฟ้า การสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย เพื่อประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า การพัฒนาพลังน้ำขนาดเล็กที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาโรงไฟฟ้าถ่านหินนำเข้าจากต่างประเทศ และสนับสนุนให้มีการผลิตก๊าซธรรมชาติมากขึ้นเพื่อทดแทนน้ำมันเตาในการผลิตไฟฟ้า
- (2) ปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้เพียงพอ มีความมั่นคงมีคุณภาพ และปลอดภัยในการจ่ายไฟยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอุตสาหกรรมและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ในภูมิภาคต่างๆ และปรับปรุงการเชื่อมโยงระบบส่งไฟฟ้า

ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ให้มีกำลังความสามารถในการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้น และเพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคงของระบบไฟฟ้า

- (3) พิจารณาศึกษาความเหมาะสมในการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้าทั้งทางเศรษฐศาสตร์เทคโนโลยีและความปลอดภัย และเริ่มประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจอย่างต่อเนื่อง
- (4) เร่งนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพและเมืองใหญ่ในส่วนภูมิภาค และสนับสนุนให้การไฟฟ้าประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานผังเมืองอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การรวมระบบสาธารณูปโภคสอดคล้องกับการวางผังเมือง

3.1.6 ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิต และการใช้พลังงานนอกแบบที่มีแนวโน้มคุ้มค่าเชิงพาณิชย์และเพิ่มคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะ

- (1) การผลิตไฟฟ้าและพลังงานความร้อนด้วยพลังงานนอกแบบ ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์ ความร้อนใต้พิภพ และวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรและอุตสาหกรรม เช่น ชานอ้อย แกลบ และขยะ
- (2) การผลิตสารเพิ่มค่าออกแทนในน้ำมันเบนซินโดยวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดปริมาณสารพิษที่เกิดจากการเผาไหม้ น้ำมันเบนซินในยานพาหนะ
- (3) การส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าไม้พลังงาน เพื่อทำฟืนและเผาถ่านเป็นอุตสาหกรรมพลังงานชนบท ตลอดจนส่งเสริมและรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านนักเรียนในโรงเรียนปลูกป่าไม้ในบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าของหมู่บ้านและโรงเรียนของตน เพื่อใช้ไม้ทำฟืนและเผาผลิตถ่านสำหรับไว้ใช้เองและจำหน่ายเป็นรายได้ของหมู่บ้านและโรงเรียน
- (4) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้อุปกรณ์พลังงานที่คุ้มค่าเชิงพาณิชย์แล้ว เช่น เตาทรงต้มใช้ฟืนและถ่าน เตเผาผลิตถ่านประสิทธิภาพสูง เตเผาชีวมวล ฯลฯ และเผยแพร่เทคโนโลยีพลังงานเพื่อให้มีการผลิตและการใช้ให้ได้คุณภาพ และมีมาตรฐานเพื่อผลิตและจำหน่ายเชิงพาณิชย์

3.2 ส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด นอกจากจะช่วยลดการลงทุนในการจัดหาพลังงานแล้ว ยังช่วยลดผลกระทบของการใช้พลังงานต่อสภาวะแวดล้อมอีกด้วยมาตรการ

หลัก ได้แก่ มาตรการทางด้านราคา ซึ่งจะสร้างแรงจูงใจให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำหนดและปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ การปรับปรุงและส่งเสริมบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมจิตสำนึกของประชาชน

- 3.2.1 ปรับปรุงโครงสร้างและระดับราคาพลังงาน รวมทั้งระบบการกำหนดราคาให้สะท้อนถึงต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์และเป็นไปตามกลไกตลาดมากยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยการตัดสินใจระดับการเมือง เพื่อให้เกิดการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด
- (1) ดำเนินการให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเข้าสู่ระบบ “ลอยตัวเต็มที” โดยการยกเลิกการควบคุมราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นและราคา ณ โรงกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง ต่อเนื่องจากที่ได้ยกเลิกการควบคุมราคาขายปลีกแล้ว
  - (2) ดำเนินการยกเลิกการควบคุมราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว โดยให้มีการนำระบบ “ลอยตัวเต็มที” มาใช้ภายในช่วงต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 รวมทั้งยกเลิกขีดเซยค่าคลังและค่าขนส่งก๊าซไปยังคลังขายส่งทั่วประเทศ
  - (3) กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติให้ชัดเจนและโปร่งในนั่งในระหว่างผู้ผลิตก๊าซ (บริษัทผู้รับสัมปทาน) กับการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและระหว่างผู้ขายก๊าซ (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย) กับผู้ใช้ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและผู้ใช้อยื่นๆ) โดยให้กิจการทอก๊าซเป็นกิจการสาธารณูปโภค รวมทั้งดำเนินการให้มีการทำสัญญาซื้อขายก๊าซระยะยาว ระหว่างการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกับผู้ใช้ก๊าซอื่น ๆ เพื่อให้สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงและพลังงานที่ใช้ทดแทน รวมทั้งคุณภาพของเชื้อเพลิงด้วยและในขณะเดียวกันให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ผลิตและผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติ
  - (4) ปรับปรุงโครงสร้างและระดับราคาไฟฟ้า รวมทั้งปรับปรุงการจัดกลุ่มประเภทผู้ใช้ไฟฟ้าเพื่อสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริง และจูงใจให้มีการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งให้สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามราคาเชื้อเพลิงโดยอัตโนมัติโดยลดข้อพิจารณาทางสังคมและการเมืองให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น
  - (5) ขยายขอบเขตของระบบอัตราค่าไฟฟ้าในช่วงวันที่แตกต่างกันที่ได้ดำเนินการไปบ้างแล้วในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ให้ครอบคลุมผู้ใช้ไฟฟ้าประเภท

อุตสาหกรรมและธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งหมด และพิจารณาขยายขอบเขตให้ครอบคลุมผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทอื่นด้วย

- (6) ปรับปรุงระบบภาษีสำหรับยานพาหนะ โดยใช้ภาษีอัตราก้าวหน้าสำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลขนาดใหญ่
- (7) ลดอัตราศุลกากรสำหรับเครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ประสิทธิภาพสูง บัลลาสต์ที่กินไฟน้อย เครื่องปรับอากาศที่กินไฟน้อย เป็นต้น
- (8) ลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อลดการนำเข้าพลังงาน ประหยัดพลังงานหรือมลภาวะ

3.2.2 กำหนดและปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

- (1) เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานในลักษณะให้การส่งเสริมการประหยัดพลังงานที่เป็นไปได้อย่างกว้างขวางขึ้น
- (2) ปรับปรุงข้อบังคับและเทศบัญญัติเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคาร โดยเน้นให้มีข้อพิจารณาด้านประหยัดพลังงาน เช่น มาตรฐานอัตราการใช้พลังงานต่อหน่วยพื้นที่อาคารไว้ด้วย
- (3) ปรับปรุงระเบียบจัดซื้อของทางราชการที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดซื้อเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดพลังงาน
- (4) กำหนดข้อบังคับมาตรฐานอุปกรณ์เครื่องใช้พลังงานในบ้านอยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์
- (5) เพิ่มอัตราภาษีสำหรับอุปกรณ์ที่ใช้พลังงานมากเกินความจำเป็น

3.2.3 ส่งเสริมให้มีการผลิตเครื่องใช้พลังงานประสิทธิภาพสูง และการผลิตอุปกรณ์หรือวัสดุก่อสร้างที่ช่วยให้เกิดการประหยัดพลังงาน

3.2.4 ปรับปรุงระบบการขนส่งและการจราจร โดยสนับสนุนให้มีการใช้รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน รถรางไฟฟ้า ฯลฯ ตามที่ได้จัดเตรียมโครงการไว้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 และกำหนดกฎระเบียบไม่ให้มีการขนส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลวจากหรือผ่านกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ไปยังภูมิภาค

3.2.5 ปรับปรุงบทบาทขององค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานและระดมความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ

- (1) ให้การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ดำเนินการด้านการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าโดยจัดองค์กรร่วมเพื่อดำเนินการที่ชัดเจน และใช้มาตรการทางด้านการให้สิ่งจูงใจควบคู่ไปกับการแก้ไขกฎระเบียบของทางราชการ และการฝึกอบรมให้คำแนะนำ
- (2) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา สถาบันทางการเงิน คณะกรรมการวิชาชีพและหน่วยงานต่างๆ มีบทบาทมากขึ้น และร่วมมือกันดำเนินการด้านการประหยัดพลังงานอย่างจริงจัง

3.2.6 เสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรณรงค์ให้การแนะนำ ให้บริการการศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการนิยมใช้อุปกรณ์พลังงานประสิทธิภาพสูง การใช้พลังงานอย่างประหยัด

3.3 ส่งเสริมบทบาทเอกชนและการพัฒนาองค์กรของรัฐ

3.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและร่วมทุนกับรัฐด้านพลังงานมากขึ้นต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เพื่อลดภาระการร่วมทุนของรัฐบาล เพิ่มการแข่งขันอันจะนำไปสู่การใช้การจัดการ และการจำหน่ายพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนและการระดมเงินออมจากภาคเอกชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาพลังงานด้วย โดย

- (1) ในกิจการปิโตรเลียม ให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนในกิจการของรัฐด้านการกลั่นน้ำมัน (เช่น โรงกลั่นบางจาก) การจำหน่ายน้ำมัน การขนส่งก๊าซธรรมชาติ และการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม โดยการให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนและ / หรือ นำหุ้นเข้าจำหน่ายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- (2) ส่งเสริมให้ผู้ผลิตรายเล็กเข้าลงทุนและดำเนินการผลิตไฟฟ้าในรูปแบบการผลิตพลังงานความร้อนและไฟฟ้าร่วมกัน และการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานนอกแบบโดยเร่งการออก “ระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็ก” โดยเฉพาะการผลิตไฟฟ้าและไอน้ำเพื่อจำหน่ายในเขตนิคมอุตสาหกรรม
- (3) เร่งดำเนินการจัดตั้งบริษัทในเครือของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพื่อรับซื้อโรงไฟฟ้าบางโรงจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และนำหุ้นกระจายเข้าตลาดหลักทรัพย์ เช่น โรงไฟฟ้าระยอง ขนอมและอ่าวไผ่ และระยะปานกลาง เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาลงทุนในรูปแบบของโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ใน

รูปแบบอื่นๆ ได้ด้วย เช่น การมาลงทุนและบริการด้วยตัวเองหรือแบบบีโอโอ โดยกำหนดเงื่อนไขในการลงทุนที่ชัดเจนและเหมาะสม

- (4) แก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการร่วมทุนกับเอกชน หรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มการแข่งขันในการให้บริการด้านพลังงานด้านสาธารณูปโภค
- (5) ในการพัฒนาถ่านหิน ส่งเสริมให้เอกชนได้เข้าทำการสำรวจและทำเหมืองถ่านหินในพื้นที่ที่รัฐได้ทำการสำรวจเบื้องต้นไว้แล้วหรือในพื้นที่ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมิได้ใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า เช่น แอ่งเวียงแหง

3.3.2 พัฒนาการของรัฐในสามารถบริหารและดำเนินการด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- (1) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องด้านพลังงานให้เป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น หรือให้เป็นในรูปแบบบริษัทเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร การลงทุน และการพัฒนาบุคลากรรวมทั้งเพิ่มการแข่งขัน อันจะนำไปสู่การยกเลิกการควบคุมราคาพลังงานในอนาคต ขณะเดียวกันก็เพื่อเตรียมการสำหรับเพิ่มทุนของรัฐวิสาหกิจ โดยการจำหน่ายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ในโอกาสต่อไป โดยเฉพาะการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติของรัฐวิสาหกิจ เช่น พระราชบัญญัติการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ให้เกิดความคล่องตัวในการร่วมทุนกับภาคเอกชนและเสริมสร้างการแข่งขัน
- (2) ดำเนินการยกฐานะของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติให้เป็นหน่วยงานถาวรระดับกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีพระราชบัญญัติรองรับโดยเร็วที่สุด เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายพลังงาน และเปลี่ยนแปลงสำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ให้เป็นหน่วยงานวิจัยพัฒนา กำกับดูแลและปฏิบัติการเพื่อให้การบริหารพลังงานของประเทศมีเอกภาพ มีความคล่องตัวสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์พลังงานได้อย่างรวดเร็ว และสามารถประสานงานพัฒนาพลังงานของหน่วยงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ
- (3) ยกฐานะกองเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมทรัพยากรธรณี ให้เป็นหน่วยงานระดับกรมสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อทำหน้าที่ควบคุมและจัดหางานปิโตรเลียมและถ่านหิน

- (4) ปรับปรุงการบริหาร การพัฒนาบุคลากรและการดำเนินงานของหน่วยราชการ
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพลังงาน ให้เป็นไปตามบทบาท ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

บทที่ 7

การพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่

1. ผลการพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่ที่ผ่านมา

- 1.1 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ ทั้งทางด้านเป็นศูนย์บริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนทั้งการติดต่อกับนานาชาติมาโดยตลอด และเป็นมหานครที่มีขนาดใหญ่อันดับที่ 15 ของโลกปัจจุบัน นอกจากนั้น ยังเป็นศูนย์กลางทางการบินนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครได้ทำหน้าที่เป็นฐานเศรษฐกิจและบริการหลัก ที่มีส่วนผลักดันให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศไปอย่างรวดเร็วในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ดังจะเห็นได้จากการที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีบทบาทหรือสัดส่วนในการผลิตถึงร้อยละ 51 ของผลผลิตรวมของประเทศในปี 2434 ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความสำคัญของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในขณะนี้และต่อไปในอนาคตข้างหน้า ที่จะเอื้ออำนวยต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การค้าของประเทศให้สามารถเปิดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติด้วย
- 1.2 การอพยพเข้าสู่มหานคร จากการที่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมและบริการของประเทศยังคงกระจุกตัวในบริเวณมหานคร และโอกาสการมีงานทำสูงกว่าภาคอื่นๆ จึงมีการอพยพของประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพิ่มขึ้น จนปัจจุบันมีขนาดของประชากรถึง 7.7 ล้านคนที่อาศัยอยู่ในมหานคร จากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองทั่วประเทศประมาณ 18.3 ล้านคน ทั้งนี้คิดว่าในระยะ 20 ปีข้างหน้า จำนวนประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะเพิ่มขึ้นเป็น 12 ล้านคน
- 1.3 ทิศทางการขยายตัวของชุมชนและการใช้ที่ดิน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นไปในลักษณะที่กระจุกกระจาย แผ่ลามไปตามโครงข่ายระบบบริการพื้นฐานหลัก โดยเฉพาะตามแนวถนนสายหลัก จึงทำให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตลอดจนทั้งขีดความสามารถของท้องถิ่นมีอยู่จำกัด จึงทำให้การประสานการลงทุนบริการด้านการขนส่งการจราจร ที่อยู่อาศัยและการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นไปด้วยความลำบาก และมีปัญหาทับถมขึ้นโดยลำดับสร้างความแออัด ปัญหาการจราจร การขาดแคลนที่อยู่อาศัย และมลพิษทางด้านสิ่งแวดล้อมรุนแรงมากขึ้นโดยลำดับ
- 1.4 ปัญหาการปรับตัวของแรงงานอพยพ แรงงานที่อพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการที่สำคัญของประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีสมรรถภาพแต่ได้รับค่าแรงต่ำ เพราะขาดประสบการณ์ จึงทำให้ขาดความมั่นคงในอาชีพและไม่สามารถดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานในเขตเมือง และเพิ่มปัญหาชุมชนแออัดซึ่งมี

ผู้อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมถึงประมาณ 2 ล้านคน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการช่วยเหลือด้านการจัดหาที่อยู่อาศัยการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมถึงลดทั้งการขยายบริการพื้นฐานทางสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนยากจนในเขตเมืองให้ดีขึ้น

1.5 แนวโน้มการขยายตัวของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในอนาคตจะยังคงขยายตัวต่อไป แต่ในอัตราที่ชะลอตัวลงอันเนื่องมาจากผลของนโยบายการกระจายตัวความเจริญออกสู่ส่วนภูมิภาคในระยะเวลาที่ผ่านมา และเป็นที่คาดว่าสัดส่วนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครจะลดลงจากร้อยละ 42 ลงเหลือประมาณร้อยละ 34 ของประชากรในเขตเมืองใน 20 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ ทิศทางการขยายตัวของมหานครใหญ่ติดต่อกับเขตพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และกลายเป็นภาคมหานครใหญ่ติดต่อกับเขตพื้นที่บริเวณชายทะเลตะวันออก ซึ่งจะเป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางมาตรการเร่งส่งเสริมแนวโน้มนี้ให้เกิดการพัฒนาภาคมหานครขึ้น เพื่อให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการค้า และการเงินสู่นานาชาติต่อไป

2. เป้าหมายการพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่

การพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มุ่งที่จะพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐาน เพื่อเป็นแกนนำการขยายตัวและการใช้ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมเป็นระเบียบและให้สามารถเชื่อมโยงเป็นระบบเข้ากับการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยการวางแผนแก้ปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐานและพัฒนาคุณภาพชีวิต และสภาวะแวดล้อมของเมือง ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหาร และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเป็นกลุ่มพื้นที่หลัก คือ

- 2.1 ภาคมหานครครอบคลุมพื้นที่ และแนวเชื่อมต่อระหว่าง “กรุงเทพมหานครและปริมณฑล” และ “พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก” ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้เป็นระบบโครงข่ายชุมชนเมืองเดียวกัน
- 2.2 พื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมของภาคกลางตอนบน ซึ่งจะต่อเชื่อมกับระบบเศรษฐกิจของภาคมหานคร โดยมีสระบุรีเป็นศูนย์กลาง

3. แนวทางการพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่

3.1 พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาขยายตัวของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดย
 ประสานการลงทุนโครงสร้างบริการพื้นฐานกับการจัดการด้านที่ดินและสิ่งแวดล้อม
 ให้การขยายตัวของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลออกไปเชื่อมต่อกับพื้นที่บริเวณ
 ชายฝั่งทะเลตะวันออก กล่าวคือ

(1) แนวทางการจัดการใช้ที่ดินและสิ่งแวดล้อมเมืองในเขตมหานคร

- (1.1) ใช้ผังเค้าโครงพัฒนาภาคมหานครและผังเมืองรวมของแต่ละชุมชน
 เมืองเป็นแผนชี้นำการพัฒนาที่เดียว และขยายระบบโครงข่าย
 บริการพื้นฐานของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้การใช้
 ที่ดินของเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้
 จำเป็นจะต้องมีมาตรการเพื่อกระจายความแออัดออกจากใจกลาง
 เมือง เช่น การสร้างเมืองใหม่และเมืองบริวาร การควบคุมก่อสร้าง
 อาคาร รวมทั้งการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการขยายตัวของ
 เมืองตามแนวยาวของถนน
- (1.2) เพิ่มการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างเปล่าในเมือง เพื่อกิจกรรมทาง
 เศรษฐกิจ โดยจัดบริการพื้นฐานสนับสนุน โดยเฉพาะการก่อสร้าง
 ถนนเข้าสู่พื้นที่ให้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบถนนที่มีอยู่
- (1.3) กำหนดเขตส่งเสริม และควบคุมการขยายตัวของอาคารในแนวสูง
 พร้อมกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการต้องรับภาระการแก้ไข
 ปัญหาด้านการจราจร การบำบัดน้ำเสีย และผลกระทบด้านสิ่ง
 แวดล้อมอื่นๆ และเร่งรัดให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว
- (1.4) ปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนเมืองที่มีสภาพเสื่อมโทรม และกำหนดให้
 ท้องถิ่นเป็นองค์กรกลาง ในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ
 พร้อมทั้งจัดทำผังเฉพาะขึ้น เพื่อให้เป็นมาตรการในการฟื้นฟู
 ชุมชนเมือง
- (1.5) การอนุรักษ์พื้นที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะใน
 เขตกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งจะมีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
 ทางหนึ่งด้วย

- (1.6) ส่งเสริมให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ สวนสาธารณะและสนามกีฬาเพิ่มขึ้น และกระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
- (1.7) ส่งเสริมการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะมูลฝอยสำหรับชุมชน โดยเร่งจัดทำแผนแม่บท เพื่อใช้เป็นกรอบในการลงทุนดำเนินงาน และจัดระบบดูแลบำรุงรักษา โดยให้รัฐบาลกลางท้องถิ่น และภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ
- (1.8) เร่งรัดออกกฎหมายบังคับใช้มาตรฐานน้ำทิ้งชุมชน และใช้ให้เกิดผลในการปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมคุณภาพน้ำทิ้งชุมชน และน้ำทิ้งจากกิจกรรมอื่นบริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาอย่างเข้มงวดควบคู่กันไปด้วย

(2) แนวทางการพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐาน

- (2.1) เร่งแก้ไขปัญหาคารจรจรและจัดระบบขนส่งในเมือง โดย
  - (2.1.1) ส่งเสริมระบบการขนส่งมวลชนสาธารณะ เพื่อลดความแออัดคับคั่งของการจราจร และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุมชนหนาแน่นโดยเฉพาะการเร่งรัดก่อสร้างระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน การปรับปรุงบริการรถโดยสารประจำทาง และจัดให้มีระบบทางวิ่งแยกเฉพาะสำหรับรถโดยสารประจำทาง ตลอดจนส่งเสริมการขนส่งผู้โดยสารทางน้ำให้เชื่อมโยงกับระบบรถโดยสารประจำทางระบบรถโดยสารประจำทาง และรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
  - (2.1.2) ประสานระบบทางด่วนให้สัมพันธ์กันและสอดคล้องกับโครงข่ายระบบถนนท้องถิ่น ตลอดจนเร่งรัดก่อสร้างโครงข่ายถนนสายหลัก สายรองและถนนวงแหวนรอบเมืองหรือทางเลียบเมือง เพื่อลดความแออัดของการจราจรในเมือง และช่วยชี้้นำให้การขยายตัวของเมืองเป็นไปในกรอบและทิศทางที่เหมาะสม
  - (2.1.3) เร่งรัดการก่อสร้างสถานีขนส่งสินค้าชานเมือง ตลอดจนมีมาตรการควบคุมการจอดรถบรรทุกในเขตชั้นใน
- (2.2) พัฒนาระบบทางด่วนระหว่างเมือง ตลอดจนเตรียมการจัดให้มีระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น ระบบรถไฟฟ้าความเร็วสูง

เชื่อมโยงกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเข้ากับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

- (2.3) พัฒนาท่าอากาศยานพาณิชย์สากลแห่งที่ 2 ในเขตพื้นที่ภาคมหานคร โดยมีการบริการพื้นฐาน ด้านการจัดที่ดินและสิ่งแวดลอมให้สอดคล้องกับการขยายตัวของเมือง
  - (2.4) ขยายบริการระบบสื่อสาร ให้สามารถให้บริการได้อย่างเพียงพอ มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการนำบริการใหม่ๆ เข้ามาให้บริการมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่
  - (2.5) เร่งรัดการดำเนินงานตามแผนการป้องกันน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้เป็นระบบที่ถาวร ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์พื้นที่น้ำหลากและการสงวนพื้นที่ลุ่มเพื่อเก็บกักน้ำชั่วคราว
  - (2.6) เร่งขยายโครงข่ายบริการน้ำประปาเข้าไปในพื้นที่ชานเมือง กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ขยายตัวรวดเร็ว ควบคู่ไปกับการใช้น้ำบาดาลของเอกชนและการอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปา
- (3) ปรับปรุงชุมชนแออัดเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยคนยากจนในเมืองโดย
- (3.1) ปรับปรุงชุมชนแออัดเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยคนยากจนในเมืองโดย
    - (3.1.1) ให้มีกฎหมายเป็นการเฉพาะขึ้น เพื่อดูแลชุมชนแออัด และคุ้มครองสิทธิการอยู่อาศัยของชาวชุมชน รวมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
    - (3.1.2) ปรับปรุงชุมชนแออัดที่อยู่เดิม และจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่ชุมชนที่ถูกไล่รื้อ โดยร่วมลงทุนระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่น เจ้าของที่ดิน และการเคหะแห่งชาติ
    - (3.1.3) รัฐให้การอุดหนุนการลงทุนก่อสร้างระบบสาธารณูปการให้ได้มาตรฐานสูงขึ้น เช่น ระบบถนน ทางเดินเท้า ทางระบายน้ำ และการปรับถมที่ดิน
    - (3.1.4) จัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นเพื่อดูแลชุมชนและจัดให้มีกองทุนสำหรับชาวชุมชนแออัดกู้ยืมควบคู่ไปกับการส่งเสริมอาชีพ

- (3.2) จัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยและแรงงานอุตสาหกรรม โดย
- (3.2.1) จัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยในลักษณะอาคารเช่ามากขึ้น เพื่อสนองความต้องการที่อยู่อาศัยแบบชั่วคราว ตามสภาพสังคมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน
- (3.2.2) สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้น้อยปานกลางและน้อยให้มากขึ้น โดยพิจารณากำหนดมาตรการให้สิ่งจูงใจในการลงทุน เพื่อให้สามารถสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกลงได้
- (3.2.3) รัฐควรให้เงินอุดหนุนอย่างพอเพียงในการจัดสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้น้อย เพื่อเป็นการช่วยลดภาระค่าเช่าหรือค่าเช่าซื้อแก่ผู้อยู่อาศัย
- (3.2.4) ให้เจ้าของโรงงานมีส่วนร่วมลงทุนในการสร้างที่พักสำหรับคนงานให้มากขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระภาครัฐ
- (3.3) พัฒนาคณะกรรมาธิการในเมืองให้มีโอกาสทางเศรษฐกิจในการประกอบอาชีพที่มั่นคง มีรายได้น่าพอใจ สามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัวขนาดเล็ก และการฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน

3.1.2 เพิ่มประสิทธิภาพและวิธีการระดมทุนของท้องถิ่นในการจัดบริการพื้นฐานของเมืองดังนี้

- (1) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นให้ครบถ้วน และสอดคล้องกับระดับการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปรับปรุงอัตราภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ของท้องถิ่นให้เป็นปัจจุบันยิ่งขึ้น ปรับปรุงฐานการจัดเก็บและเพิ่มประเภทรายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้ส่วนท้องถิ่นมากขึ้น รวมถึงการพิจารณาเพิ่มแหล่งสินเชื่อเพื่อการพัฒนา เช่น การจัดตั้งกองทุนพัฒนาเมือง เป็นต้น
- (2) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการลงทุน และดำเนินงานบริการพื้นฐานมากขึ้น โดยมีการกำหนดประเภทกิจกรรมที่จะให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนให้พร้อมวิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจน ควบคู่กับการพิจารณาทบทวนกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้ออำนวยเพื่อการนี้

- (3) ใช้มาตรการเก็บค่าบริการให้ค้ำทุ่น จากผู้ใช้บริการโดยตรง หรือผู้ได้รับประโยชน์จากการลงทุนจัดบริการพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนริเริ่มใช้กลไกใหม่ๆ เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการพัฒนาจากโครงการของภาคเอกชนที่ทำให้ต้นทุนการจัดบริการพื้นฐานของรัฐสูงขึ้น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการประเมินพิเศษจากเจ้าของที่ดินซึ่งได้รับประโยชน์จากบริการพื้นฐาน และการใช้แนวคิดการจัดรูปที่ดินเป็นเครื่องมือในการเตรียมที่ดินเพื่อการจัดบริการพื้นฐาน เป็นต้น

3.1.3 ปรับปรุงการบริการงานพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล

- (1) จัดให้มีกลไกระดับนโยบาย เพื่อการวางแผนและประสานแผนโดยส่วนรวมในระดับชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายสั่งการ และประสานการปฏิบัติงานขึ้นเป็นการเฉพาะ
- (2) ปรับปรุงและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรท้องถิ่น ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางแผน การบริหารการเงินและการจัดการ ตลอดจนวางผังเมือง
- (3) พิจารณาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเมือง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 เพื่อให้สามารถจ่ายค่าทดแทนได้สอดคล้องกับราคาตลาด พระราชบัญญัติรักษาคลอง พ.ศ. 2445 เพื่อเพิ่มบทลงโทษและค่าปรับผู้บุกรุกให้สูงขึ้น
- (4) พิจารณาออกกฎหมายใหม่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารพัฒนาเมือง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินและการบูรณะปรับปรุงฟื้นฟูเมือง เป็นต้น

3.2 การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ ที่จะช่วยรองรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม และลดความแออัดของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วย (1) พื้นที่เป้าหมายแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรีซึ่งจะเป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรือพาณิชย์ระดับมาตรฐานสากล สำหรับขนส่งสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ เขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออก (2) พื้นที่เป้าหมายมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งจะเป็นเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรืออุตสาหกรรมสำหรับขนถ่ายวัตถุดิบสินค้าทั่วไป และสินค้าของเหลวทางเคมี พร้อมกับมีเขตนิคมอุตสาหกรรมสำหรับรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงานปิโตรเคมี และโรงกลั่นน้ำมันรวมตลอดทั้ง (3) ชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาค ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา

ดังนั้น เพื่อให้การกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมืองออกจากเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สู่เขตพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่จะให้พื้นที่ทั้งสองเขตเชื่อมโยงเป็นระบบโครงข่ายชุมชนเมืองเดียวกันตลอดจนเพื่อเชื่อมโยงประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศเข้ากับพื้นที่ตอนในของประเทศ โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สามารถเปิดออกสู่การค้ากับนานาชาติได้โดยตรง จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำหรับขั้นตอนต่อไป ดังนี้

- 3.2.1 เร่งขยายโครงข่ายพื้นฐานหลัก โดยเฉพาะระบบถนน รถไฟ สื่อสารเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เป้าหมายบริเวณแหลมฉบัง มาบตาพุด ตลอดจนชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญของพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเข้ากับโครงข่ายของประเทศให้เป็นระบบ เพื่อให้พื้นที่ตอนในของประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากฐานเศรษฐกิจใหม่นี้ได้อย่างเต็มที่
- 3.2.2 เน้นการปฏิบัติงานตามแผนงานด้านชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมและการปกครอง เพื่อจัดสร้างชุมชนเมืองใหม่แหลมฉบัง และมาบตาพุด พร้อมบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ บริการพื้นฐานทางสังคม ควบคู่ไปกับการวางระบบวิธีการบริหารชุมชนให้สอดคล้องกับระดับของการพัฒนา
- 3.2.3 วางระบบบริหารและจัดการด้านบริการพื้นฐานหลักต่าง ๆ ให้มีการแข่งขันด้านการให้บริการ โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เช่น การบริหารจัดการท่าเรือพาณิชย์ เป็นต้น

3.3 เริ่มพัฒนาพื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมของภาคกลางตอนบน

เนื่องจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเฉพาะบริเวณชานเมืองยังสร้างปัญหาในด้านความแออัดและสภาวะแวดล้อมของเมืองจึงเป็นการเหมาะสมที่จะพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งใหม่บริเวณภาคกลางตอนบน ให้เป็นศูนย์กลางรองรับการกระจายอุตสาหกรรมออกจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมตลอดทั้งเพื่อให้เป็นจุดเชื่อมโยงในการขนส่งผลผลิตการเกษตรเพื่อการส่งออกเข้ากับท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง โดยไม่ต้องผ่านเข้ามาสร้างความแออัดในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ โดยกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนา (1) เมืองสระบุรี เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภาคกลางตอนบนด้านการค้า การคมนาคมขนส่งและบริการสนับสนุนด้านต่าง ๆ (2) แก่งคอย เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมซีเมนต์ วัสดุก่อสร้าง และอุตสาหกรรมที่จะกระจายตัวออกจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ (3) ท่าเรือ/ท่าหลวง เป็นศูนย์กลางการแปรรูปพืชผลการเกษตรเพื่อการส่งออกตามแนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.3.1 บริหารจัดการให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมในพื้นที่เป้าหมายเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบ เพื่อมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดย

- (1) กำหนดมาตรการจูงใจให้โรงงานอุตสาหกรรมที่จะตั้งขึ้นใหม่เข้าไปอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมสระบุรี
- (2) ส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติ เป็นพลังงานสำหรับอุตสาหกรรม โดยเชื่อมต่อก๊าซที่ส่งมาจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเข้ากับท่อส่งก๊าซที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (3) เร่งจัดบริการพื้นฐานหลักต่างๆ เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์
- (4) ส่งเสริมบทบาทของส่วนท้องถิ่นในการควบคุม กำกับ ดูแล การประกอบการของโรงงานอุตสาหกรรม มิให้เกิดผลเสียต่อสภาวะแวดล้อม

3.3.2 พัฒนาเมืองสระบุรีให้เป็นเมืองศูนย์กลางของภาคกลางตอนบน และเป็นศูนย์กลางคมนาคมขนส่งระหว่างภาค โดย

- (1) พัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานให้เชื่อมโยงกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก
- (2) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงในแนวตะวันออก-ตะวันตกและระบบเชื่อมโยงภายในภาคกับพื้นที่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมสระบุรี
- (3) เร่งพัฒนาให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การให้บริการทางวิชาการ การศึกษา ฝึกอบรม พัฒนาฝีมือแรงงานและการให้คำปรึกษาทางธุรกิจ